Nr. 18 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Rok IV

RZEMIOSŁO

TYGODNIK

Organ Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 1 m. 4, TEL. 665-57

KONTO P. K. O. 6066

Warszawa, niedziela dn. 5 Maja 1935 r.

Termin subskrypcji 3%-ej Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej

upływa z dniem 10 maja bieżącego roku

OBLIGACJE POŻYCZKI INWESTYCYJNEJ OPIEWAJĄ NA OKAZICIELA, WARTOŚCI IMIENNEJ PO 100 ZŁ. W ZŁOCIE. POŻYCZKA JEST OPROCENTOWANA W WYSOKOŚCI 3 OD STA ROCZNIE. ODSETKI SĄ PŁATNE CO 4 MIESIĄCE ZDOŁU.

POŻYCZKA JEST PREMJOWA. PREMJE ROZLOSOWYWANE SĄ CO 4 MIESIĄCE. NA 100 MILJONÓW ZŁOTYCH EMITOWANEJ POŻYCZKI SUMA WYGRANYCH WYNOSIĆ BĘDZIE W PIERWSZEM DZIESIĘCIOLECIU 44.750.000 ZŁ. ROCZNA ILOŚĆ WYGRANYCH WYNOSI 3.200, W CZEM TRZY GŁÓWNE WYGRANE: 2 PO 500.000 ZŁ. — 1 — 200.000 ZŁ.

POŻYCZKA INWESTYCYJNA PRZEZNACZONA JEST WYŁĄCZNIE NA CELE GOSPODARCZE I WALKĘ Z BEZROBOCIEM KAŻDY RZEMIEŚLNIK POWINIEN WZIĄĆ UDZIAŁ W AKCJI SUBSKRYPCYJNEJ.

ZGODNIE Z JEDNOMYŚLNĄ UCHWAŁĄ ZARZĄDU ZWIĄZKU IZB RZEMIEŚLNICZYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z DNIA 17 KWIETNIA 1935 R. NORMY SUBSKRYPCJI DLA ZAKŁADÓW RZEMIEŚLNICZYCH SĄ NASTĘPUJĄCE:

POSIADAJĄCY ŚWIADECTWO PRZEMYSŁOWE VI KATEGORJI — ZŁ. 300
„ „ „ VII „ — ZŁ. 200

RZEMIEŚLNICY, POSIADAJĄCY ŚWIADECTWO PRZEMYSŁOWE VIII KATEGORJI, ZAKUPUJĄ POŻYCZKĘ W MIARĘ MOŻNOŚCI, PRZYCZEM POŻĄDANE JEST, ABY NAJMNIEJ ZASOBNI ŁĄCZYLI SIĘ W ZESPOŁY W CELU WSPÓLNEGO ZAKUPIENIA JEDNEJ 100-ZŁOTOWEJ OBLIGACJI. SUMY POWYŻSZE ROZUMIEJĄ SIĘ ŁĄCZNIE Z EWENTUALNĄ KONWERSJĄ POŻYCZKI NARODOWEJ. POŻYCZKĘ INWESTYCYJNĄ MOŻNA SPŁACAĆ W 10-CIU RATACH.

A WIĘC WSZYSCY DO OKIENEK SUBSKRYPCYJNYCH W INTERESIE PAŃSTWA I WŁASNYM. TERMIN ZAMKNIĘCIA SUBSKRYPCJI W DNIU 10 MAJA JEST NIEODWOŁALNY.

XIV Międzynarodowe Targi w Poznaniu 28.IV — 5.V 1935 r.

Tegoroczne XIV Międzynarodowe Targi w Poznaniu należały do największych tego rodzaju imprez, jakie się w Polsce odbyły wogóle i przewyższyły znacznie Targi w 1928 roku, które odbyły się w kulminacyjnym punkcie dobrej konjunktury. W Targach wzięło udział 22 państw obcych.

Moment otwarcia Targów odbył się bardzo uroczyście. Z Warszawy przybyli pp. Minister Przemysłu i Handlu H. Floyar-Rajchman, Minister Komunikacji Butkiewicz, Wice-Minister Doleżal, Dyrektorowie Departamentu Sokołowski i Kandel, Dyrektor gabinetu P. Ministra Patek, Dyrektor Instytutu Eksportowego Turski, oraz Naczelnicy Wydziału w Ministerstwie Przemysłu i Handlu Pp. K. Sokołowski i Sęgajłło. Samorząd Gospodarczy Rzemiosła reprezentowali pp.: Prezes Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych poseł Antoni Snopczyński, Prezes Rady Związku Izb Wł. Zakrzewski, Dyrektor Związku B. Sikorski, oraz wszyscy Dyrektorowie Izb Rzemieślniczych w kraju.

Uroczystość zagaił Prezydent m. st. Poznania płk. Więckowski, poczem zabrał głos P. Minister Przemysłu i Handlu H. Floyar-Rajchman, który przemówienie swe poświęcił charakterystyce naszego handlu w dobie bieżącej.

P. Minister stwierdził na wstępie, że w latach powojennych potrafiliśmy się przestawić z bezpośredniego handlu lądowego z sąsiadem na handel morski. Kilka lat bezpośrednio po wojnie pozwoliły nam na osiągnięcie pewnych sukcesów na kontynencie, ale cóż z tego, kiedy od szeregu lat rynki europejskie kurczą się, ograniczając różnemi sposobami wymianę: Tembardziej musimy szukać rynków zamorskich, gdzie istnieją dotąd niewykorzystane możliwości szerszej wymiany. Obecna sytuacja w handlu międzynarodowym jest naprawdę paradoksalna; sprzedaje się często nie tam, gdzie można sprzedać najlepiej, kupuje się nieraz nie tam, gdzie można kupić najtaniej. W tych warunkach zadaniem naszego kupiectwa musi być ściślejsze niż kiedykolwiek dostosowanie działalności handlowej do prac Państwa w zakresie polityki handlowej. Eksport musi skupiać siły oraz talenty i docierać do coraz nowych terenów, przy imporcie zaś musimy stosować zasady największej celowości polityczno-handlowej.

Obecne formy handlu międzynarodowego wynaturzyły się w postaci kompensat i clearingów; nie jest to handel w ścisłem tego słowa znaczeniu, albowiem nie ma tu twórczego ruchu kapitałów. Wbrew tym tendencjom, polska polityka handlowa trzyma się zasady płacenia w obrotach handlowych. Do tej zasady świat musi powrócić. Winniśmy jednak coraz pilniej i czujniej pracować nad tem, by nasza liberalna tendencja nie była wykorzystywana ze szkodą dla nas, zwłaszcza, że szkodzić nam, płacącym nietylko za sprowadzane towary, ale i wywiązującym się z długów, można tem łatwiej, im ściślej wykonujemy nasze zobowiązania.

Wobec trudności w handlu międzynarodowym, wypada poświęcić baczniejszą uwagę obrotom wewntęrznym. Niestety na tem polu nie osiągnęliśmy wystarczającego postępu. W sposobach handlu i obrotów między miastem a wsią są olbrzymie braki ze szkodą dla ogólnej gospodarki. Miasta oczekują, aż wieś wzmocni swoje siły i stanie się ponownie chłonnym konsumentem, natomiast na wsi usprawnienie handlu jest niewątpliwie równoznaczne z podniesieniem wpływów gotówkowych dla wytwórców produktów rolnych, hodowlanych. Ponadto wymiana wewnętrzna między kresami a centrum, między poszczególnemi dzielnicami kraju nie czyni jeszcze zadość pilnej potrzebie wzajemnego przenikania licznych artykułów naszej produkcji. Między bliskiemi dzielnicami zachodzą nieraz tak znaczne różnice, jakgdyby przegradzały nas wysokie barjery cełprohibicyjnych.

Nad podniesieniem zawodu kupca i nad podniesieniem handlu wogóle pracuje u nas wiele organizacyj, związków i wybitnych jednostek. Ta praca winna być powszechna i konsekwentna. Musimy nadać handlowi cechy jawności i kultury. Musimy umieć zdobywać klijenta na stałe, aby zapewnić sobie powrót swego odbiorcy. Osiągniemy to przez zdobycie jego zaufania. Na tem polega zdrowe i twórcze pośrednictwo. Inicjatywę handlową trzeba wspierać etyką kupca i obywatela a stosunkom wymiany odbierać szkodliwe cechy niejawności i zakulisowości. Targi, jako instrument handlu, są klasyczną ilustracją potrzeby jawności handlowej: nie jawności formalnej, powstającej przez rejestr handlowy lub przez szyld nad bramą, lecz jawności ceny, tranzakcji, gatunku towaru i sposobu jego zaofiarowania. W zabiegach o uporządkowanie rynku, o zwiększenie obrotów, o wprowadzenie towaru w najszerszy obrót wewnętrzny i międzynarodowy — Targi muszą spełniać pierwszorzędną rolę twórczą.

Tegoroczne Targi poznańskie są bogatsze i obfitsze aniżeli w szeregu ubiegłych lat; imponujące jest wystawiennictwo nie tylko krajowe ale i zagraniczne. Mamy doskonałą możność porównania techniki i jej postępów w różnych krajach. Jest to bardzo pożyteczne i korzystne, albowiem uczy nas, że w produkcji musimy dbać o postęp techniczny i o wyrównanie kroków z innemi krajami a w handlu dbać o solidne i celowe zaofiarowanie towaru wobec odbiorcy.

Po ukończeniu przemówienia, Pan Minister ogłosił XIV Międzynarodawe Targi w Poznaniu za otwarte.

Pod względem zewnętrznym tegoroczne Targi nie odbiegały od szablonów, ustalonych w ciągu ostatnich lat. W istocie jednak pilny obserwator zauważyć mógł jedną bardzo ważną różnicę, a mianowicie, podczas gdy w ubiegłych latach obrazowały to, co jesteśmy w możności wyprodukować, obecne Targi demonstrują niemal w 100% wszystko, co już produkujemy w różnych dziedzinach, zbliżając się do typu produkcji seryjnej. Jednym z najlepszych przykładów pod tym względem to wspaniałe stoisko lotnictwa, grupujące około 40 wystawców. Wystawiono tu obok eksponatów wszystkich naszych fabryk samolotów i przemysłów pomocniczych słynny płatowiec R. W. D. 9, zwycięzcę w Challengu oraz nie mniej słynny balon „Kościuszko". W dziale lotniczym

wzięła udział Francja, wystawiając najszybszy aparat bojowy.

W dziale spożywczym po raz pierwszy zorganizowano dział nasiennictwa eksportowego, który wzbudził duże zainteresowanie kupców zagranicznych. Ponadto mamy tu konserwy, zupy kondensowane, herbatę, kawę, kakao, ogromny dział win itp. Wszechstronność ekspozycji widzimy również w dziale chemicznym, który tym razem objął bodaj wszystkie istniejące w kraju firmy.

Nowością jest po raz pierwszy na Targach zorganizowany dział bezpieczeństwa pracy, uruchomiony przez Instytut Spraw Społecznych przy pomocy Zarządu Targów. Fakt, iż wydajemy przeszło 100 miljonów złotych rocznie za nieszczęśliwe wypadki, stwarza konieczność uruchomienia specjalnego typu przemysłu zapobiegawczego. Wyroby, zgrupowane na Targach, są zaczątkiem powstawania tego przemysłu, który następnie rozwinie się w najbliższej przyszłości bardzo poważnie.

Bogactwo i różnorodność eksponatów sprawiły, iż westibul reprezentacyjny, który dotąd jeszcze nigdy nie był zajęty pod wystawę, zajęty był przez dział konfekcji, galanterji i tekstyljów. Wielkie firmy tekstylne wstrzymały się coprawda w tym roku od obesłania, jednak dział ten jest trzy razy większy jak w roku ubiegłym.

Wśród wystawców Państw Zagranicznych największe stoisko zajmują Niemcy, w którem 43 firm demostruje wyroby elektrotechniczne, optyczne, farby, barwniki, motory spalinowe najróżniejszego typu maszyny biurowe, obrabiarki, odznaczające się nadzwyczajną precyzyjnością itd. Wśród maszyn pomocniczych dla rzemiosła, uwagę zwracały maszyny szewskie i krawieckie, np. specjalna maszyna do obszywania kieszeń. Dalej w dziale zagranicznym znajdowały się stoiska Hiszpanji, Italji, Brazylji (kawa, włókna brazylijskie, herbata brazylijska, guma, oleje, bawełna itp.) oraz Indyj Brytyjskich. W pawilonie tym, wśród innych eksponatów spotykamy się, ku niemałemu naszemu zdziwieniu, z eksponatami rzemiosła hinduskiego, jak rzeźbiarstwo w drzewie, cyzelerstwo, różne tkaniny i wyroby włókiennicze, które obok ciekawych cech egzotycznych odznaczały się wysokiem poczuciem smaku i artyzmu, oraz niezwykle subtelną precyzją wykonania. Dział zagraniczny uzupełniały stoiska Palestyny, Jugosławji, Turcji i Senatu Gdańskiego. Osobne miejsce zajmowały porty polskie: Gdyński i Gdański.

Specjalne hale zajmowały wyroby budowlane oraz z porcelany i szkła. Obie hale, zapełnione szczelnie eksponatami, dowodzą, że w tym zakresie stajemy się coraz bardziej niezależni od zagranicy. Zwłaszcza imponujący jest postęp produkcji z naszej rodzimej porcelany.

Największy natłok firm na Targach panował w hali metalowej, w której wystawiało około 200 firm krajowych i zagranicznych. Powszechną uwagę zwracały stoiska zbiorowe producentów narzędzi, rowerów, związku hut i t. d. Niemieckie fabryki wystawiły maszyny, w Polsce nieprodukowane, z działu maszyn rzemieślniczych, specjalnych maszyn do obróbki drzewa it.d.

Ponadto w różnych specjalnych halach znajdowały się: wystawa samochodów, dział urządzeń biurowych i papierniczy, dział wynalazków oraz bardzo pomysłowo i dowcipnie urządzone stoisko reklamy. Nie brak również było stoisk prasy codziennej i perjodycznej. A teraz parę słów o wystawie rzemiosła.

Hala Nr. 9, w której odbywała się ekspozycja rzemiosła z całego kraju, a która równocześnie była chwilową siedzibą Dyrekcji Targów Rzemiosła, zapełniona do ostatniego metra kw. W grupie budowlanej wystawiają: murarstwo, rzeźbiarstwo, sztukatorstwo, szklarstwo, zduństwo. W grupie drzewnej: bednarstwo, koszykarstwo, kołodziejstwo, rzeźba w drzewie, stolarstwo, tapicerstwo, parkieciarstwo, tokarstwo drzewne. W grupie włókienniczej: bandażownictwo, krawiectwo, kuśnierstwo, powroźnictwo, szczotkarstwo. W grupie metalowej: blacharstwo, bronzownictwo, kowalstwo, mosiężnictwo, pilnikarstwo, tokarstwo metalowe, jubilerstwo, pozłotnictwo, ślusarstwo. W grupie spożywczej: cukiernictwo, rzeźnictwo, wędliniarstwo. W grupie skórzanej: cholewkarstwo, rymarstwo, siodlarstwo, szewstwo, garbarstwo. W grupie usług osobistych: fotografja. Razem 36 rzemiosł, a więc większość istniejących.

Podobnie jak grupa drzewna zajęła największy metraż, tak największej liczby dostawców dostarczyło województwo Poznańskie. Napływ z innych dzielnic jest ciągle dość słaby, i jakkolwiek w bieżącym roku dało się zauważyć pewne ożywienie, i tak, w grupie budowlanej, obok Poznańskiego: wystawiały: Kraków, Łódź, Jasło. W grupie drzewnej: Warszawa, Dębniki (województwo krakowskie), Zakopane, Nałęczów, Kraków, Słonim. We włókienniczej: Lublin, Garwolin, Zakopane, Końskowola. W metalowej: Kraków, Lublin, Łódź, Siedlce, Szopienice (Górny Śląsk), Katowice, Białystok. W spożywczej: Baranowicze, Nieśwież, Lida, Stołpce. W skórzanej: Kraków, Chożów, Wolbrom, Katowice, Lwów, Lublin itd.

Naogół zważywszy, że Targi Poznańskie są jedyną na wielką skalę podjętą imprezą wystawową w kraju, absencja rzemiosła z wielu ludnych ośrodków świadczyłaby o słabej atrakcyjności Targów dla odleglejszych dzielnic, co znów wskazuje na ciągłą aktualność zorganizowania i urządzenia Targów, a zwłaszcza Targów Rzemiosła w stolicy Państwa.

Już jednak w tej skali jak obecnie, Targi Rzemiosła w Poznaniu przedstawiają się imponująco i stanowią prawdziwą ozdobę całej imprezy wystawowej, czego dowodem tłumy zwiedzających salę Nr. 9. Do hali tej pociąga nietylko wykonanie i jakość artykułu, ale również, co szczególnie uderzyło w tym roku, cena wyrobu. Porównując podczas zwiedzania ceny przemysłowe z rzemieślniczemi, łatwo było stwierdzić, że niedawna jeszcze znaczna rozpiętość zanika niemal zupełnie, co więcej, cena rzemieślnicza staje się coraz częściej niższa od ceny przemysłowej. Stwierdzenie tego faktu jest niezmiernie doniosłe dla dalszego rozwoju stosunków gospodarczych, które ułożyć się muszą pod kątem wszechstronnej konkurencyjności artykułu rzemieślniczego. Już chociażby przez unaocznienie tego jednego szczegółu, tegoroczne Targi Rzemiosła w Poznaniu zadanie swe spełniły znakomicie.

Wyniki prac Komisyj Konkursowych

dla oceny eksponatów, wystawionych przez pp. rzemieślników na Ogólno-Polskich Targach Rzemiosła w Poznaniu 28.IV – 5.V 1935 r.

KOMISJA GRUPY METALOWEJ I RZEMIOSŁA KOŁODZIEJSKIEGO.

Przewodniczący p. **Prezes Edward Balcer** — mistrz kowalski.

Członkowie: p. **Dyrektor Bolesław Sikorski** — Dyrektor Związku Izb Rzemieślniczych R. P.,

p. **Andrzej Stanek** — mistrz blacharski,

p. **Srul Glocer** — mistrz blacharski i

p. **inż. Adam Roszkowski** — Dyrektor Izby Rzemieśln.

Komisja w powyższym składzie przyznała następujące odznaczenia pp. wystawcom:

1. **J. Paluch** — mistrz ślusarski — Kraków — za wystawiony sześciokonny silnik spalinowy na podwoziu — własnego pomysłu — dyplom na medal złoty.

2. **Stefan Malcherek** — mistrz ślusarski — Poznań — za wystawiony dwukonny silnik spalinowy do kajaków — dypl. na medal złoty.

3. **Władysław Przewoźniak** — mistrz ślusarski — Poznań — za maszyny rzeźnickie własnych wzorów — dyplom na medal srebrny.

4. **A. Ambrożkiewicz** — mistrz ślusarski — Poznań — za maszyny ślusarskie własnego pomysłu — dyplom na medal bronzowy.

5. **Tadeusz Mazepa** — mistrz ślusarski — Szopienice — za maszyny mleczarskie do chłodzenia i rozlewu mleka, masarskie itp. — dyplom na medal srebrny.

6. **W. Narożny** — mistrz ślusarski — Poznań — za samozamykacze i elektryczne zamykacze własnego pomysłu — dyplom na medal srebrny.

7. **Kazimierz Blicharski** — mistrz ślusarski — Kraków — za maszynę perforacyjną własnego pomysłu — dyplom na medal złoty.

8. **Frenkler Henryk** — mistrz ślusarski — Lublin — za pilniki własnego wyrobu —dyplom na medal złoty.

9. **Piasecki** — mistrz ślusarski — Lublin — za kłódki i ramki własnego pomysłu — dyplom uznania.

10. **Paroszkiewicz Ludwik** — mistrz ślusarski — za gryzy, koła zębate i ślimaki — dyplom uznania.

11. **Semik B. H.** — mistrz ślusarski — Poznań — za wyroby metalowo-bakielitowe w zastosowaniu do okuć drzwi, okien i mebli — dyplom uznania.

12. **Zaran L. i Ska** — mistrz bronzowniczy — Poznań — za żyrandole, okucia do okien itp. — dypl. na medal srebrny.

13. **Terlecki** — Kraków — za lampy elektryczne — szczególnie sterylizatory, dezynfektory itd. — dyplom na medal złoty.

14. **Nowak M.** — Poznań — za żyrandole, podstawy do lamp i inne wyroby mosiężnicze — dyplom na medal srebrny.

15. **Sochor Mikołaj** — mistrz ślusarski — za konstrukcje żelazne szczególnie za resory — dyplom na medal złoty.

16. **Bielak Jan** — mistrz blacharski — Poznań — za formy do ciast, chłodnice do napoi itp. — dyplom uznania.

17. **Bracia Strancik** — Tarnowskie Góry — za okucia do drzwi i okien — dyplom uznania.

18. **Strojny Jan** — mistrz blacharski—Poznań — za zamki własnego pomysłu — dyplom na medal srebrny.

19. **Czerniak Jan** — ślusarz — Poznań — za przyczepki motocyklowe i wózki rowerowe — dyplom uznania.

20. **Rotnicki Aleksander**—mistrz blacharski — Poznań — za rozpylacze własnego pomysłu — dyplom uznania.

21. **Zieliński Stanisław** — mistrz ślusarski — Poznań — za maszyny i armatury blacharskie i mleczarskie — dyplom na medal srebrny.

22. **Mucha Bernard** — mistrz ślusarski — Poznań — za aparaty fryzjerskie — dyplom na medal złoty.

23. **Frąckowiak Wojciech** — mistrz ślusarski — Poznań — za maszyny własnego pomysłu — do zamykania i uszczelniania puszek — dyplom na medal złoty.

24. **Niemier Stanisław** — mistrz ślusarski — Poznań — za wózki dla inwalidów — rowery — dyplom uznania.

25. **Jankowiak M.** — mistrz kowalski — Poznań — za magle — dyplom uznania.

26. **Bracia Nowaczyk** — mistrz ślusarski — Poznań — za rowery i wózki rowerowe — dyplom na medal srebrny.

27. **Tyrchan Maksymiljan** — mistrz ślusarski — Poznań — za imadła, gryzy, wiertła, maszyny stolarskie — dyplom na medal srebrny.

28. **Kenig Ewald** — mistrz ślusarski — Łódź — za kratki, terarja, akwarja — dyplom uznania.

29. **Bracia Rutkowscy** — Poznań — za maszyny do prania — dyplom uznania.

30. **Bogajewicz P.** — mistrz kołodziejski — Pniewy — za nowe pomysły z działu kołodziejskiego w powozach różnego typu i linijkach dyplom na medal złoty.

31. **Łosiński** — mistrz kołodziejski — Września — za dział kowalski powozów różn. typu — dyplom na medal złoty.

32. **Gulczyński Stanisław**—mistrz blacharski — Poznań — za wanny chłodnice samochodowe itp. konstrukcje blacharskie — dyplom na medal złoty.

33. **Gadomski J.** — mistrz ślusarski — Poznań — za narzędzia do wyrobu kulek itp. — dyplom uznania.

34. **Michalski** — mistrz blacharski — Warszawa — dyplom na medal srebrny.

35. **Kasperski J.** — mistrz stolarski — Warszawa — za wyroby stolarski, galanteryjne — dyplom na medal srebrny.

36. **Nadolny** — mistrz tokarski— Warszawa — dyplom uznania.

37. **Mandowski Ignacy** — mistrz blacharski — Poznań — za ornamenty blacharskie — dyplom na medal srebrny.

38. **Warsztaty precyzyjno - mechaniczne wydziału rolnego uniw. poznańskiego,** prowadzone samodzielnie przez mistrza ślusarskiego **Adama Burdajewicza,** za precyzyjne wykonanie aparatów dotychczas w kraju nie wyrabianych — dyplom na medal srebrny.

KOMISJA GRUPY SKÓRZANEJ.

Przewodniczący Komisji: **Grzegorz Axentowicz,** Dyr. Izby Rzem. Kieleckiej.

Członkowie: **J. Altman, A. Jarosz,** wiceprezes Izby Kraków, **Borówka Konrad.**

CHOLEWKARSTWO.

1. **Kortus Wawrzyniec** — Kościan — nagroda I.

RYMARSTWO, SIODLARSTWO I KALETNICTWO.

1. **Florczyk Roman** — Dobrzyca — dyplom na medal bronz.
2. **Graczyk Tadeusz** — Poznań— dyplom na medal srebrny.
3. **Prusinowski Władysław** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
4. **Terakowski Józef** — Kraków — dyplom na medal złoty.
5. **Borzych i Ska** — Poznań — dyplom na medal bronzowy.
6. **Botzek Aug.** — Chorzów — dyplom na medal złoty.
7. **Spółka Wytw. Polsk. Rymar. i Siodl.** — **Warszawa** — stoisko Biura Organizacyjno - Handlowego Zw. Izb Rzem. — dypl. na medal złoty.

SZEWSTWO.

1. **Cech Szewców w Wolbromiu,** wojew. kieleckie — dyplom na medal złoty.
2. **Centała Stanisław** — Poznań — dyplom uznania.
3. **„Obuwnik",** Spółdzielnia Handlowo-Przemysłowa — Katowice— dyplom uznania.
4. **Płonka K.** — Łódź — dyplom na medal srebrny.
5. **Przeworski Stanisław** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
6. **Rybelski Jan** — Poznań — dyplom na medal złoty.
7. **„Butoprim"**—Spółdz. Samoist. Szewców Cholew. — Lublin — dyplom na medal srebrny.
8. **Zespoły Samodz. Szewców** — Siedlce — dyplom uznania.
9. **Ulman Władysław** — Kraków — dyplom na medal złoty.
10. **Świekołkin Aleksander**—Poznań — dyplom na medal bronzowy.
11. **Krym Stanisław** — B. O. H. Związku Izb Rzemieśln. — dyplom na medal srebrny.

ORTOPEDJA — OBUWIE.

1. **E. Cyron** — Mikołów — Górny Śląsk — stoisko B. O. H. Zw. Izb Rzem. — dyplom na medal bronz.

GARBARSTWO.

1. **Altman J.** — Warszawa — stoisko B. O. H. Związku Izb Rzem. — dyplom na medal złoty.
2. **Knobel Dawid** — Kielce — B. O. H. Związku Izb Rzem.—dyplom na medal złoty.
3. **Wil. Nowogrodz. Instytut Rzemieśln.** — Wilno — B. O. H. Związku Izb Rzem. — dyplom na medal srebrny.
4. **Zespół Garbarzy** — Zebrzyce. Stoisko B. O. H. Zw. Izb Rzem. — dyplom uznania.

RĘKAWICZNICTWO.

1. **Cadykow** — Wilno — dyplom na medal złoty.
2. **Stokliski Z.** — Wilno — dyplom na medal złoty.

KOMISJA GRUPY WŁÓKIENNICZEJ I DZIAŁU GALANTERJI.

Przewodniczący: **Antoni Jarosz** — Starszy Cechu białoskórników, rękawiczników, farbiarzy i kapeluszników w Krakowie.

Członkowie: **Andrzej Trawiński** — mistrz krawiecki — Poznań; **Wincenty Goździejewicz** — starszy cechu kuśnierskiego w Poznaniu; **Kazimierz Młynarczyk** — Dyrektor Izby Rzemieślniczej w Wilnie,

BANDAŻOWNICTWO.

1. **Niedziela** — Poznań — dypl. na medal srebrny.

KOŻUSZNICTWO.

1. **Ośrodki Kuśnierskie, Kożusznicze** w Garwolinie, Kurowie, Sokołowie wojew. lubelskie — dypl. na medal złoty.
2. **Żytkowicz Jan** — Zakopane— dyplom na medal złoty.

BIAŁOSKÓRNICTWO.

1. **Pietryk Szymon** — Wilno — Stoisko B. O. H. — Zw. Izb Rzem. — dyplom na medal złoty.

KRAWIECTWO.

1. **Zjednoczenie Krawców Chrześcijańskich** — Łódź — Stoisko B. O. H. Zw. Izb Rzemieśln. — dypl. na medal bronzowy.
2. **Spółdzielnia Wytw. I Zespoły Krawieckie** — Lublin — dyplom na medal bronzowy.
3. **Konieczny Feliks** — dyplom na medal srebrny.
4. **Kursy Kroju** — Aleks. Konieczny — Warszawa — dyplom na medal złoty.
5. **Wytwórnie Manekinów**—Sobczak Piotr — Poznań — dyplom na medal bronzowy.

POWROŹNICTWO.

1. **Zespół Powroźników z ośrodka Końskowoli,** wojew. Lubelskie, — dyplom na medal srebrny.

SZCZOTKARSTWO.

1. **Kremer, Bodzanowski** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
2. **Feliks Karpiński** — dyplom na medal bronzowy.

KOMISJA STOLARSKO - DRZEWNA TAPICERSKA.

Przewodniczący: p. **Domeradzki,** Warszawa; **Winiarski** — Kraków; **Rejminiak** — mistrz stolarski — Poznań; **Pawłowski Roman** — mistrz stolarski — Poznań.

1. **Drynkowski St.** — Swarzędz — dyplom na medal srebrny.
2. **Ł. Łaniecki** — Swarzędz — dyplom na medal złoty.
3. **Ł. Jarczyński** — Swarzędz — dyplom na medal bronzowy.
4. **Wikor Nowacki** — Swarzędz — dyplom uznania.
5. **Bcia Pohl** — Swarzędz — dyplom uznania.
6. **Bracia Nowaccy** — Swarzędz — dyplom uznania.
7. **Maciejewski** — Poznań — dyplom na medal złoty.
8. **Przepióra** — Poznań — dyplom na medal złoty.
9. **Szczaniecki** — Poznań — dyplom na medal bronzowy.
10. **Koniecki Jan** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
11. **Wrzesiński Bronisław** — Poznań — dyplom uznania.
12. **Jarczyński Jan** — Swarzędz — dyplom na medal srebrny.
13. **Spółdz. Stolarska** — Poznań — dyplom uznania.
14. **Sobczak** — Swarzędz — dyplom na medal bronzowy.
15. **Kamerduła** — Swarzędz — dyplom na medal srebrny.
16. **Szumski Jan** — dyplom na medal bronzowy.
17. **Hillert E. i F.** — Poznań — dyplom na medal srebrny.

18. **Skweres Kazimierz** — Swarzędz — dyplom na medal złoty.
19. **Halt Kazimierz** — dyplom na medal bronzowy.
20. **Günter** — Swarzędz — dyplom na medal bronzowy.
21. **Tabaka Antoni** — Swarzędz — dyplom na medal srebrny
22. **Bogajewski** — Gniezno — dyplom na medal srebrny.
23. **Dostatni Marcin** — dyplom na medal srebrny.
24. **Kopczyk Kazimierz** — Poznań — tapicerstwo — dyplom na medal bronzowy.
25. **Wojciechowski F.** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
26. **Nalepa** — Zakopane — rzeźba w drzewie — dyplom na medal srebrny.
27. **Fajkosz E.** — Zakopane — dyplom na medal złoty.
28. **I. Pasternak** — Zakopane — dyplom na medal srebrny.
29. **Borowicz I.** — Zakopane — dyplom na medal bronzowy.
30. **Szczerba A.** — Zakopane — dyplom na medal złoty.
31. **Arbor** — Kraków — dyplom na medal złoty.
32. **Bartosik** — Poznań — bilardy — dyplom na medal bronzowy.
33. **Żylski** — Nałęczów — rzeźba — dyplom na medal srebrny.
34. **Posadzki** drzewne — Warszawa — dyplom na medal srebrny.
35. **Zglecki** — Warszawa — dyplom na medal złoty.
36. **Jędrys** — Kraków — dyplom na medal srebrny.
37. **Roehr** — Poznań — dyplom na medal srebrny.
38. **Kresia** — Wilno — dyplom na medal srebrny.
39. **Olenderczyk** — Poznań—dyplom na medal złoty.

KOMISJA RZEMIOSŁ ARTYSTYCZNYCH ORAZ NIEUWZGLĘDNIONYCH W INNYCH KOMISJACH.

Przewodniczący Komisji **S. Cretti.**

Członkowie: **C. Chwiłkowski, I. Kurowski, Kubowicz.**

1. **„Mertens"** — Poznań — fotografja — dyplom na med. srebrny.
2. **Fotografowie** — Warszawa — fotografja—dyplom na medal złoty.
3. **„Rubens"** — Poznań — fotografja — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
4. **Dudek** — Poznań — fotografja — dyplom uznania.
5. **Dużewski** — Poznań — sztukatorstwo — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
6. **Pojda** — Katowice — artystycznie tłoczone w metalu — 1-a nagroda — dyplom na med. złoty.
7. **Kalinowicz** — Żurawno — alabastry — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
8. **Palczewski** — Poznań — walka z grzybem — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
9. **Hirsch Stanisław** — Poznań — biżuterja — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
10. **Kruk** — Poznań — biżuterja — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
11. **Prante** — Poznań — biżuterja — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
12. **Szkoła Zawodowa** — Poznań — całokształt — 1 nagroda — dyplom na medal złoty.
13. **Szkoła Zawodowa** — Poznan — wykresów, dotyczących szkolnictwa zawodowego — 1 nagroda — dyplom na medal złoty.
14. **Bracia Sobikowie** — Kraków — złotnictwo — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
15. **Rychter**—Poznań — zegarm. i złotn. — dyplom uznania.
15. **Woźniak** — Inowrocław — ramy — dyplom uznania.
16. **Płotkowiak** — Poznań — ramy — 3 nagroda — dyplom na medal bronzowy.
17. **Nikiel** — Łódź — ramy—dyplom uznania.
18. **Halkoczy** — rzeźbiarstwo w drzewie — 3 nagroda — dyplom na medal bronzowy.
19. **Brzeziński** — Szamotuły — witraże — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
20. **Malczyk** — Jasło — kafle — 2 nagroda — dypl. na medal srebrny.
21. **Przybyła K.** — Poznań —wywyroby masarskie i pionierstwo — 1 nagroda — dyplom na medal złoty.
22. **Rodziewicz** — Nowogródek — wędliniarstwo — dyplom uznania.
23. **Wojciechowski** — Poznań — cukiernictwo — dyplom uznania.
24. **Azarowicz** — Wilno — ceramika — 3 nagroda — dyplom na medal bronzowy.
25. **Segal** — Wilno — rzeźba w drzewie — 3 nagroda — dyplom na medal bronzowy.
26. **Skoryszewski** — Warszawa — cukierki — dyplom uznania.
27. **Just** — Poznań — wyroby szczotkarskie — 1 nagroda — dyplom na medal złoty.
28. **Ludwicki** — Warszawa — szczotkarstwo — 2 nagroda — dyplom na medal srebrny.
29. **Bracia Rutkowscy** — Jarocin — wiertarki i maszyny drzewne — dyplom uznania.
30. **Albim Wiktor** — za pomysł rusztowania — dyplom uznania.

Nadto Komisja jednogłośnie przyznała dyplom uznania Zjednoczeniu Samodzielnych zegarmistrzów i złotników, rytowników i bronzowników w Poznaniu za propagandę wyrobów ich członków na Ogólno-Polskich Targach Rzemiosła w Poznaniu.

Ogólno-Polski Zjazd Rzemiosła Chrześcijańskiego w Poznaniu

W myśl zapowiedzi, dnia 28-go kwietnia b. r. odbył się w Poznaniu ogólno-polski Zjazd rzemiosła chrześcijańskiego. Zjazd ten był momentem, finalizującym konsolidacyjną akcję rzemiosła chrześcijańskiego, rozpoczętą w roku ubiegłym. W dniu 28 kwietnia ukonstytuowały się władze Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan, obejmującego w jednej organizacji całe chrześcijańskie rzemiosło w kraju.

Na Zjazd przybyło kilka tysięcy delegatów ze wszystkich dzielnic i województw, z pocztami sztandarowemi. Po uroczystej Mszy św. w kościele św. Marcina odbył się demonstracyjny pochód uczestników Zjazdu wśród setek sztandarów cechowych, który wzbudził wielkie zainteresowanie w całem mieście. Po przerwie obiadowej odbyły się ogólno-polskie obrady przedstawicieli organizacyj rzemieślniczych, zorganizowane przez Narodowo-chrześcijańskie Zjednoczenie Rzemiosła pod egidą Zarządu Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej. Obradom przewodniczył p. Prezes, poseł St. Snopczyński. Na Zjazd raczył przybyć bawiący w Poznaniu p. Minister Przemysłu i Handlu, H. Floyar Rajchman w towarzystwie pp. Dyrektorów Handlu, Sokołowskiego i Patka oraz p. Naczelnika K. Sokołowskiego.

Na całokształt uroczystości złożyły się dwa akty: ogólno-polski Zjazd rzemiosła oraz Zjazd Delegatów pełnomocnych stowarzyszeń rzemieślników chrześcijan. Podczas pierwszej części wygłosili referaty: pp. Prezes St. Snopczyński „O roli i znaczeniu społecznych organizacyj rzemiosła", Dyrektor B. Sikorski „O zadaniach Samorządu Rzemieślniczego" oraz Prezes Sobczak „O bieżących potrzebach rzemiosła polskiego". Po referatach odbyła się dyskusja.

W części drugiej nastąpiły sprawozdania delegatów organizacyj rzemieślniczych o przebiegu prac w terenie, poczem nastąpiły wybory do Zarządu Związku Stowarzyszeń Rzemieślników Chrześcijan, które dały wyniki następujące:

Prezes — Poseł Antoni Snopczyński. Członkowie — Konopczyński Stanisław (Łódź), Balcer Edward (Kielce), Zakrzewski Władysław (Poznań), poseł Konstanty Reus (Łuck).

Z Warszawy: pp.: Jan Mencel, Józef Sierakowski, Edward Daab, Mieczysław Dmowski.

Zastępcy Członków Zarządu: Kramarczyk (Stanisławów), Szumański Władysław (Wilno), Jakubowski Piotr (Grudziądz), Syller (Poznań).

Uwaga: Resztę członków Zarządu z pośród przedstawicieli województw, nie reprezentowanych na Zjeździe wyborczym w Poznaniu, dokooptuje Zarząd w drodze wewnętrznej uchwały.

Komisja Rewizyjna: Chodorowski Michał (Lublin), Wojciechowski Wacław (Warszawa), Poseł Stankiewicz (Wilno), J. Mrugalski (Bydgoszcz), Edmund Bernatowicz (Warszawa).

Równocześnie odbył się w Poznaniu Zjazd cechów piekarskich oraz Zjazd przedstawicieli rzemiosł budowlanych. O przebiegu obrad w następnych wydaniach „Rzemiosła".

Konferencja Dyrektorów Izb Rzemieślniczych

Z okazji Targów odbyła się dn. 29 kwietnia b. r. Konferencja Dyrektorów Izb Rzemieślniczych w Poznaniu. W konferencji uczestniczył Naczelnik Wydziału Administracji Przemysłowej i Rzemieślniczej w Min. P. i H. p. K. Sokołowski, przewodniczył Prezes Związku Izb p. poseł Snopczyński. Na porządku dziennym: 1) Sprawa Biura Organizacyjno - Handlowego Rzemiosła, 2) Forma prawna spółek celowych, 3) Sprawy podatkowe.

W sprawie B. O. H. R. dyrektorowie wszystkich Izb składali sprawozdania z prac związanych z uruchomieniem BOHR przy Izbach. Prace te są w zaczątkach i tylko w niektórych Izbach powstał już BOHR. Natomiast wszystkie Izby pracują we wzmożonem tempie nad organizowaniem spółdzielni rzemieślniczych a ruch spółdzielczy przybiera na sile.

Po sprawozdaniach Dyrektorów zabrał głos kierownik BOHR. p. L. Piekarski, który zobrazował stan pracy w Centrali. W pierwszej fazie swego istnienia BOHR przystąpiło do sporządzenia spisu wyrobów rzemiosła. Zwrócono się również do władz państwowych o uwzględnianie ofert rzemiosła. Nawiązano kontakt z polskiemi placówkami Konsularnemi i zagranicznemi Izbami Handlowemi. Opracowano formę i program prac Biura, szczegóły współpracy z Izbami Rzem. itd. Ponadto BOHR. sporządziło spis surowców używanych w rzemiośle. W celu uzyskania kredytów dla eksportu rzemieślniczego Biuro przystąpiło w charakterze udziałowca do Powierniczego Tow. Eksportowego, które dysponuje prawem udzielania gwarancji przy uzyskaniu kredytów. Przedstawiciel Biura bierze udział w Centralnej Komisji Przywozu.

Następnie P. Naczelnik Sokołowski w dłuższem przemówieniu scharakteryzował szczegóły sprawozdań poszczególnych Izb. W obecnym stanie rzeczy Izby powinny przejawić energiczną działalność w zakresie informowania o przetargach i dostawach, przydzielania zamówień, umów między dostawcami surowców a rzemiosłem, organizowania wystaw, sporządzania katalogów, projektowanie zasad organizacji, pomocy przy imprezach lokalnych. Naszkicowaniem podziału prac pomiędzy Izbami Rzemieślniczemi a Biurem Organizacyjno - Handlowem Rzemiosła zakończył p. nacz. Sokołowski swoje wywody.

Z kolei omawiano szczegółowo ustrój, jaki powinien być nadany Biuru Organizacyjno-Handlowemu Rzemiosła przy Związku Izb Rzemieślniczych R. P. i przy Izbach Rzemieślniczych. Konferencja ustaliła, że Oddziały Biura winny być możliwie samodzielne i podlegać odnośnym Izbom, podczas gdy Centrala Biura ma spełniać rolę koordynatora przedsiębranych prac. Zagadnienia eksportowe natomiast mają być załatwiane wyłącznie przez Centralę Biura.

O formach prawnych spółek celowych rzemiosła mówił p. Z. Ehrenberg, kier. wydz. ekonomicznego Związku Izb Rzemieślniczych. Referent omówił wszelkie możliwe formy prawne spółek celowych, analizując możliwości ich zastosowania w odniesieniu do spółek rzemieślniczych. W konkluzji mówca stwierdził, że najbardziej celową formą jest jednak forma spółdzielcza. To też Związek Izb Rzemieślniczych opracował statuty wzorowe dla czterech typów spółdzielni rzemieślniczych, a mianowicie dla: składnicy surowcowej, organizacji handlowej, organizacji gospodarczej i dla Kasy zaliczkowej. Cechą charakterystyczną tych wzorowych statutów jest, że mają one uprościć i ujednolicić strukturę wewnętrzną spółdzielni rzemieślniczych.

Ostatnim punktem porządku obrad był referat p. W. Kozłowskiego, kierownika wydziału podatkowego Związku Izb Rzemieślniczych, który wyjaśnił cały szereg spraw podatkowych. W szczególności przedmiotem referatu były sprawy ulg w spłacie zaległości, zbieranie statystycznych danych o wykupionych świadectwach przemysłowych, o powoływaniu biegłych i o uproszczonych księgach handlowych. Przy tej ostatniej sprawie referent wyraził pogląd, że Ministerstwo Skarbu skłonne zapewne będzie do przeprowadzenia zasady, iż o ile rzemieślnicy zaprowadzą księgi handlowe począwszy od 1 lipca roku bieżącego, żeby wymiary za rok 1935 oprzeć na danych, wykazanych przez świeżo założone księgi.

Apetyty „Szarego Człowieka"

Pod tym tytułem ukazał się w „Gazecie Polskiej" z dn. 23 kwietnia b. r. niezmiernie interesujący artykuł, podpisany inicjałami: z. i. Autor nawiązuje do znanego już naszym czytelnikom odczytu radcy Izby Przemysłowo - Handlowej w Krakowie, p. Oberländera, którego zdaniem dni rzemiosła są policzone, albowiem wciśnięte między wielki przemysł fabryczny a chałupnictwo, musi prędzej czy później ulec likwidacji na rzecz jednego i drugiego współzawodnika. *)

Nie przesądzając, czy proroctwa krakowskie się spełnią, autor artykułu w „Gazecie Polskiej" stwierdza, że położenie rzemiosła nie jest łatwe. Rzemiosło, zdaniem autora, ma jeden mocny atut: tanią siłę roboczą. Chałupnicy są coprawda, tańsi, ale cenę, dyktowaną przez nakładców, można łatwo dostosować do cen przemysłowych. Nakładca, jako kapitalista, nie gardzi wysoką rentą właściciela, natomiast u rzemieślnika, który jest najczęściej i pracodawcą i pracobiorcą, wynagrodzenie przedsiębiorcy bardzo często bywa sprowadzane do zera, byleby otrzymać płacę za pracę i egzystować względnie wegetować.

Poza taniością siły roboczej, twierdzi dalej autor, rzemieślnik nie jest w możności nic więcej przeciwstawić przewadze wielkiego i średniego kapitału. Działając w rozsypce, nie może korzystać z dobrodziejstw organizacji, która zawsze lepiej czy gorzej — wyjedna zamówienia, wytarguje kredyty, ugodzi się o spłatę zaległości i t. p. Zindywidualizowane rzemiosło nie może podążyć za masowym popytem. Ceny, płacone przez rzemiosło za surowiec i półfabrykat (o ile dostarczy ich wytwórca zorganizowany), są znacznie wyższe od cen, jakie za ten sam towar płaci fabrykant lub nakładca.

Problem rzemiosła nie ogranicza się do podziału dochodu społecznego; jest on głębszy, albowiem w interesie Państwa i gospodarstwa narodowego leży utrzymanie silnej warstwy izolacyjnej pomiędzy przemysłem a rolnictwem, pomiędzy kapitałem a pracą, pomiędzy produkcją, obliczoną na zysk, a produkcją na pokrycie własnych potrzeb. Rzemiosło jest amortyzatorem socjalno-gospodarczym, gdyż absorbuje nadmiar niezatrudnionych rąk na wsi i ewolucyjnie przesuwa pracownika od warsztatu prymitywnego, pracującego na potrzeby wąskich rynków lokalnych, do zmodernizowanej fabryki.

W dalszym ciągu autor charakteryzuje niezmiernie doniosłą rolę rzemiosła w okresie wojny oraz podkreśla, że reprezentując w 100 procentach kapitał krajowy, posiada wielki wpływ na strukturę bilansu płatniczego.

Po tym wstępie, w którym autor przytoczył momenty zagadnienia naogół znane, następuje najciekawsza część, a mianowicie konstruowanie wniosków. Podzielając całkowicie zasadę utrzymania i podtrzymania rzemiosła jako odrębnej grupy wytwórczej, autor stwierdza, że od teorji do praktyki jest krok niebylejaki, a decyzja na zrobienie tego kroku nie jest łatwa. Najczęściej istnieje obawa pokrzywdzenia drugiej strony przy „krajaniu bochenka" (podziale dochodu społecznego). Zdaniem autora, obawa ta jest niesłuszna; przeciwnie, już dzisiaj nie dopuszcza się, aby rzemiosło stało się zamkniętym klanem, którego sezamowe wrota nie otwierają się przed bylekim. Ale musi istnieć polityka jednej miary a nie dwóch miar: **nie można jednocześnie żądać od rzemiosła podporządkowania się nakazom dobra publicznego i zwalniać wielki przemysł od tych nakazów.** (Podkreślenie Redakcji). Słuszna jest reglamentacja cen mięsa, tłuszczów, chleba itp., mająca na celu usunięcie wyzysku konsumenta, a więc równie słuszną będzie reglamentacja cen węgla, żelaza, cementu, drzewa, nafty, elektryczności itp. artykułów, z których korzysta rzeźnik, wędliniarz, piekarz, ślusarz, stolarz itp.

Następuje wynikowa uwaga pod adresem zainteresowanych czynników. **Jeżeli rzemiosło ma mieć „miejsce pod słońcem", trzeba mu dać do ręki te atuty, których nie poskąpiono wielkiemu kapitałowi (kredyty, zamówienia).** Istnieje konieczność nadania drobnej wytwórczości atrakcyjności poto, aby proces uprzemysłowienia kraju: po 1) wogóle miał miejsce a 2) nie pauperyzował pracownika i nie czynił zeń filaru prawej strony bilansu handlowego.

Wzmocnienie rzemiosła może się odbywać szeregiem sposobów. **W pierwszym rzędzie chodzi o te ulgi podatkowe, które nie są przywilejem lecz zmniejszeniem ciężaru deflacji.** (Podkreśl Redakcji). Kilka posunięć Ministerstwa Skarbu w ostatnich miesiącach świadczyłoby o zrozumieniu tej prostej prawdy. **Ponadto trzeba zliberalizować i uelastycznić praktykę kredytowania rzemiosła.** Instytucje kredytowe, zwłaszcza publiczne, z obawy o niewypłacalność jednych, nie udzielają kredytów specjalnych drugim rzemieślnikom. **Po trzecie: dostawy i roboty, gdzie mamy do czynienia z tradycyjnym uporem i przesadnym kultem maszyny, którego ofiarą pada rzemieślnik, urastając do symbolu „ciemnego średniowiecza".** Przezwyciężenie tego jednostronnego poglądu wniosłoby dużo świeżego powietrza w tę rzekomo średniowieczną atmosferę i natchnęło małego wytwórcę wiarą w siebie. **Wreszcie kwestja ceł i cen;** można się godzić (?) na niską ochronę celną na obuwie i konkurencję obcego „Baty", ale w takim razie nie można tolerować niebywale wysokiego poziomu cen produkcji wielko - kapitalistycznej, chronionej na „wszelki wypadek murem celnym.

„Szary człowiek", kończy Szanowny autor swój artykuł, nie posiada wielkich apetytów: może to jest jego wielką wadą, ale z punktu widzenia interesów gospodarstwa narodowego jest to raczej zaleta. Nie należy zatem przeciągać struny, dając mu za mało, aby żył, a za dużo, aby umarł".

Artykuł p. z. i. podaliśmy w obszernem streszczeniu z dwóch powodów: po pierwsze, że jest on lapidarnie ujętym programem gospodarczym rzemiosła w bieżącej chwili; po drugie, ponieważ ogłoszony w „Gazecie Polskiej", organie, będącym wyrazicielem poglądów czynników rządowych, konkretyzuje opinję sfer miarodajnych w zakresie przyszłości rzemiosła i jego przyszłej roli gospodarczej. W nawiązaniu do założenia artykułu musimy stwierdzić, że odpiera on całkowicie i z niezbitą logiką pesymistyczne horoskopy, roztoczone przed rzemiosłem przez krakowskiego referenta, który prze-

*) Patrz: „Rzemiosło" Nr. 1/35 str. 4 „Przemysł a Rzemiosło" oraz Nr. 2/35 str. 1 „Łódź".

powiadając zanik rzemiosła, nie potrudził się ani na chwilę, aby zagadnienie prześwietlić tak kapitalnem zjawiskiem, jakiem jest bezrobocie. Analiza obecnego stanu rzeczy pod tym kątem widzenia, kazałaby prorokowi krakowskiemu wyciągnąć wnioski niepomiernie korzystniejsze dla rzemiosła a znacznie mniej optymistyczne dla wielkiego przemysłu.

Wracając do artykułu „Gazety Polskiej", musimy podkreślić, że w swym całokształcie ujmuje on trafnie i wnikliwie istotę zagadnienia, wskazując z jednej strony iluzoryczność taniości produkcji chałupniczej wobec znanej roli kapitalistycznego nakładcy, z drugiej — na upośledzenie rzemiosła w porównaniu z wielkim przemysłem. Nie do podważenia jest również teza stosowania polityki gospodarczej jednej a nie dwóch miar; nie można żądać od rzemiosła tych świadczeń, od których zwalnia się produkcję wielko - przemysłową. W tem miejscu drobna uwaga. Idzie o reglamentację cen z jednej strony wyrobów rzemiosła, z drugiej produkcji przemysłowej. Powierzchownie sądząc, można zarzucić autorowi, że przeoczył obniżkę cen węgla, żelaza, nafty, elektryczności itp., która przecie nastąpiła i to w niektórych przypadkach nawet dwukrotnie. Zarzut taki byłby tylko pozornie słuszny. Nie chodzi tu bowiem o sam fakt odbywającego się procesu deflacyjnego, lecz przedewszystkiem i głównie o tempo tego procesu. I kiedy w rzemiośle ostrość tego tempa doprowadziła do tego, że, jak słusznie autor stwierdza, wynagrodzenie pracodawcy jest sprowadzane do zera, my zaś ze swej strony możemy dodać, że z coraz większym uszczerbkiem substancji majątkowej warsztatu pracy — w wielkim przemyśle proces zamykania nożyc odbywa się z oporem, częstokroć mimo najsilniejszego nacisku, nieprzezwyciężonym. Stąd zniżki znikome i obejmujące znikomą liczbę przemysłów skartelizowanych, które ponadto rekompensują swe straty sztywną barjerą ochrony celnej. I jeżeli tu i ówdzie żelazny front sztywnych cen został przełamany, można swobodnie twierdzić, że to, co w ciągu roku pozostaje kartelom „na otarcie łez", wystarczyłoby na zmodernizowanie wszystkich warsztatów rzemieślniczych w Polsce.

W jednym punkcie nie moglibyśmy się zgodzić z Szanownym autorem, który dość lekko przechodzi do porządku dziennego nad niską ochroną celną na obuwie i konkurencją „Baty". Naszem zdaniem, żadne względy nie usprawiedliwiają importu czeskiego obuwia, chyba że odbywa się on drogą rekompensaty za artykuły nieodzowne dla obrony państwa. Wiemy jednak, że tak nie jest i dlatego nie od dzisiaj alarmujemy, aby import ten zahamować całkowicie.

Jest to jednak bodaj jedyne zastrzeżenie zasadnicze, jakie mamy. Inne tezy są zupełnie słuszne i dla rzemiosła nad wyraz przychylne, za co Szanownemu autorowi należą się słowa pełnego uznania.

Uproszczone księgi handlowe

Z największem zadowoleniem stwierdzamy, że sprawa prowadzenia uproszczonych ksiąg handlowych przez rzemiosło realizuje się **w największym rozmiarze na terenie Izby Rzemieślniczej w Poznaniu.** Już obecnie stosunkowo znaczna ilość samodzielnych rzemieślników zaprowadziła w roku 1935 uproszczone księgi handlowe.

Chodzi jeszcze o jedno, aby rzemieślnicy, którzy nabyli księgi handlowe prowadzili je systematycznie i aby władze skarbowe przy lustracji przedsiębiorstw — mogły stwierdzić, czy uproszczone księgi handlowe są prowadzone na miejscu w przedsiębiorstwie, czy gdzieindziej, i gdzie mianowicie oraz kto je prowadzi (tego bowiem wymagają przepisy instrukcji podatkowej z dnia 31 grudnia 1934 r.).

Zdawałoby się, że najbardziej jest wskazane, aby księgi były prowadzone w lokalu organizacji rzemieślniczej, np. w Związku Rzemieślników Chrześcijan w Warszawie (Miodowa 14) lub w analogicznej organizacji w Poznaniu, Lwowie, Wilnie i t. p. Również jest wskazane prowadzenie ksiąg przez Związek Buchalterów w Polsce. Chodzi bowiem i w jednym i drugim wypadku o to, aby księgi prowadzone były rzetelnie i odzwierciadlały stan faktyczny — rzeczywisty.

W dalszym ciągu więc przypominamy, że wyjątkowo w roku 1935 — uproszczone księgi handlowe mogą być zaprowadzone w ciągu całego roku 1935 — nawet w środku roku.

Izby Rzemieślnicze, a nadto Związek Rzemieślników Chrześcijan w Warszawie (Miodowa 14) oraz Związek Księgowych w Polsce (Złota 6) wraz z Oddziałami — prowadzą propagandę w kierunku najszerszego zaprowadzenia księgowości przez sfery rzemieślnicze.

Cena oprawnego kompletu ksiąg wraz z instrukcją o ich prowadzeniu wynosi:

a) dla drobnych warsztatów rzemieślniczych (136 stron) zł. 5.50;

b) dla średnich warsztatów rzemieślniczych (200 stron) zł. 7.—;

c) dla dużych warsztatów rzemieślniczych (304 strony) zł. 9.50.

Księgi uproszczone mogą zaświadczać Izby Rzemieślnicze, które za te czynności pobierają opłatę do wysokości 2 złotych. O ile chodzi o stanowisko władz skarbowych w stosunku do uproszczonych ksiąg handlowych, prowadzonych przez rzemieślników, to powyższa sprawa znalazła zasadnicze rozstrzygnięcie w okólniku z dn. 29 stycznia 1935 r. LDV. 3817/I 15, w którym Pan Minister Skarbu zajął zdecydowanie przychylne stanowisko i zalecił aby polityka wykonawcza władz w stosunku do ksiąg, szczególnie prowadzonych przez drobnych płatników, sprzyjała tendencji ich rozpowszechniania.

Na Fundusz Obrony Morskiej (F. O. M.) konto Nr. 30.680 w PKO wpłacono do 1 stycznia 1935 r. 1.736.555.26.

Obowiązkiem każdego Obywatela jest uzupełnienie tej sumy datkiem choćby najdrobniejszym.

Rzemieślniku! pamiętaj, że flota wojenna, stojąca na straży wybrzeża, jest gwarantką naszej niepodległości politycznej i gospodarczej.

PODATKI I USTAWODAWSTWO PODATKOWE

Ustawa z dnia 26 marca 1935 r.

o uwolnieniu od odpowiedzialności karnej w sprawach o przestępstwa podatkowe

Art. 1. (1). W związku z wejściem w życie z dniem 1 października 1934 r. ordynacji podatkowej, darowuje się kary za przestępstwa podatkowe, na warunkach, określonych w ustawie niniejszej.

(2). Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące sprawców, mają zastosowanie również do pomocników i podżegaczy.

Art. 2. (1). Wolni są od odpowiedzialności karnej:

1) sprawcy wykroczeń podatkowych, przewidzianych w art. 179 ordynacji podatkowej, a poprzednio w art. 96 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1925 r. Nr. 68, poz. 411) i w art. 105 ustawy o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 17, poz. 110), jak również sprawcy przestępstw, przewidzianych w art. 21 ustawy z dnia 29 maja 1920 r. w przedmiocie zmiany przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Dz. U. R P. Nr. 49, poz. 299) w § 68 ustawy niemieckiej z dnia 10 września 1919 r. o opodatkowaniu spadków (Dz. Pr., str. 1543) oraz w art. 40 ustawy z dnia 1 lipca 192 6r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413), w razie sprostowania wobec właściwej władzy skarbowej, w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, zeznania do podatku lub załączników do zeznania, albo oświadczenia, wyjaśnienia lub innego podania, albo też odwołania lub zgłoszenia, złożonego w związku z odwołaniem — w których świadomie podano lub potwierdzono nieprawdziwe okoliczności, albo świadomie cokolwiek zatajono w celu udaremnienia wymiaru lub uszczuplenia ustawowo należącgo się podatku, bądź opłaty stemplowej;

2) sprawcy wykroczeń podatkowych, przewidzianych w art. 180 i 183 ordynacji podatkowej, a poprzednio w art. 106 ustawy o państwowym podatku przemysłowym i w art. 10 ust. (6) ustawy o nadzwyczajnym podatku od niektórych zajęć zawodowych (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 112, poz. 882) — w razie zawiadomienia właściwej władzy skarbowej, w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, o popełnionem wykroczeniu;

3) sprawcy wykroczeń podatkowych, przewidzianych w art. 181 ordynacji podatkowej, a poprzednio w art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, w razie złożenia właściwej władzy skarbowej deklaracji na nabycie świadectwa przemysłowego lub karty rejestracyjnej o cenie ustawowej dla prowadzonego przedsiębiorstwa, wykonywanego zajęcia lub posiadanego składu, albo sprostowania wobec właściwej władzy skarbowej złożonej już deklaracji na nabycie świadectwa przemysłowego — w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej;

4) sprawcy wykroczeń podatkowych, przewidzianych w art. 182 ordynacji podatkowej — w razie zawiadomienia właściwej władzy skarbowej, w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, o popełnionem wykroczeniu;

5) sprawcy występków, przewidzianych w art. 187, 189, 280 i 281 kodeksu karnego, a dokonanych w zamiarze uchylenia się od ustawowej powinności podatkowej na rzecz Skarbu Państwa — w razie zawiadomienia włacśiwej władzy skarbowej w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej, o dokonanym występku.

(2) Przez właściwą władzę skarbową należy rozumieć władzę, wymienioną w art. 189 ordynacji podatkowej ,a o ile chodzi o podatki: spadkowy i od darowizn oraz o opłaty stemplowe — urząd skarbowy bądź urząd opłat stemplowych.

(3) Przy obliczaniu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w ust. (1), mają odpowiednie zastosowanie art. 144 § 1 i art. 145 § 3 ordynacji podatkowej.

Art. 3. Podwyżka stemplowa (art. 42 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413) nie zostanie wymierzona w razie przedstawienia urzędowi skarbowemu w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej pisma, podlegającego opłacie stemplowej.

Art. 4. (1). Postępowanie karne w sprawach, wymienionych w art. 2, nie będzie wszczynane, jeżeli sprawca dopełni warunków, w tymże artykule określonych, przed ujawnieniem wykroczenia podatkowego lub występku przez władzę skarbową albo oskarżyciela publicznego. Postępowanie to nie będzie wszczynane także w tych przypadkach, gdy sprawca przed ujawnieniem wykroczenia podatkowego lub występku przez władzę skarbową albo oskarżyciela publicznego zapowie pisemnie tej władzy lub oskarżycielowi zamiar dopełnienia w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy niniejszej warunków, określonych w art. 2.

(2). Jeżeli jedno z przedstępstw, wymienionych w art. 2, dokonane zostało przy współudziale kilku osób, wówczas dopełnienie warunków, przewidzianychh w tymże artykule, przez jedną osobę uwalnia również pozostałe osoby od odpowiedzialności karnej.

Art. 5. Wymiar uszczuplonego podatku zostanie dokonany za cały czas ubiegły, **lecz nie więcej niż za trzy lata podatkowe, bezpośrednio poprzedzające rok podatkowy 1935,** przyczem fakt popełnienia wykroczenia podatkowego lub występku nie wpływa na wysokość i sposób obliczenia podatku.

Art. 6. W przypadkach, przewidzianych w art. 2 w ust. (1) w pkt. 2) i 5), zapisy w księgach, inwentarz i bilans powinny być przez płatników poprawione i uzupełnione zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy i zasadami buchalterji, w myśl obowiązujących przepisów kodeksu handlowego i ustaw szczególnych.

Art. 1. Władze obowiązane są zachowywać w tajemnicy wszelkie wiadomości, zgłoszone przez sprawców w sprawach, wymienionych w art. 2.

Art. 8. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom. Skarbu i Sprawiedliwości.

Art. 9. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w trzy dni po ogłoszeniu.

Uzupełnienie Rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 marca 1935 r.

o ulgach w spłacie zaległości podatkowych.

Tekst powyższego rozporządzenia podaliśmy w całości w Nr. 14/35 „Rzemiosła".

Obecnie, wobec wydania przez Ministerstwo Skarbu okólnika z dn. 17 kwietnia 1935 r. L. Dz. 15444/35 w sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych, który uzupełnia niektóre §§ rozporządzenia, powracamy do omawianego rozporządzenia:

§ 1 ustęp (1) p. 2 i 3 rozporządzenia.

Umarza się z urzędu zaległości bez względu na ich wysokość, pochodzące z przepisów dokonanych przed 1 kwietnia 1933 r. a figurujących w księgach bierczych w dniu 31 marca 1935 r. w następujących państwowych podatkach:

2) gruntowym, wymierzanym indywidualnie — przypadające od tych płatników, dla których wymiar tego podatku za rok podatkowy 1934 nie przekracza sumy zł. 20.

3) od nieruchomości, od lokali i od placów budowlanych — przypadające od płatników dla których wymiar za rok podatkowy 1934 r. w każdym z tych podatków nie przekracza zł. 100.

Okólnik. W przypadku, gdy wymiaru za rok podatkowy 1934 nie było — miarodajną jest kwota wymiaru za ostatni rok, za który wymiar był dokonany.

Przy ocenie warunków umorzenia z § 1 — każdą pozycję wymiarową (konto księgi bierczej) traktuje się odrębnie.

Jeżeli chodzi o podatek od lokali oraz od placów budowlanych umorzeniu podlegają zaległości do roku podatkowego 1933 włącznie, gdyż przypis za cały rok 1933 został dokonany „przed 1. IV. 1933"; okoliczność, iż należność za poszczególne kwartały jest płatna po 1. IV. 1933 r., jest tu bez znaczenia.

§ 2 rozporządzenia.

Umarza się z urzędu zaległości w grzywnach, nałożonych przed dniem 1 kwietnia 1933 r. w zakresie podatków wymienionych w § 1, o ile zaległości te w każdej poszczególnej grzywnie nie przekraczają sumy zł. 100. Zaległości te podlegają umorzeniu także w tych wypadkach, gdy płatnicy nie korzystają z ulg, określonych w § 1.

Okólnik. Pod pojęcie „grzywien" podpadają wszelkie grzywny i kary pieniężne, nałożone za przekroczenie przepisów, dotyczących podatków, wymienionych w § 1, przyczem jeżeli chodzi o grzywny i kary w zakresie przepisów o podatku przemysłowym, podlegają umorzeniu również grzywny, dotyczące podatku przemysłowego, opłacanego w formie świadectw.

§ 3 (1) rozporządzenia.

Umorzenie, przewidziane w § 1 dla zaległości w podatkach, powowuje umorzenie przypadające od tych zaległości dodatków państwowych i samorządowych, kar za zwłokę lub odsetek za odroczenie oraz kosztów egzekucyjnych.

Okólnik. Do „dodatków samorządowych" zalicza się również dodatek pobierany na rzecz samorządów, przy podatku od nieruchomości oraz w b. zaborze pruskim przy podatku dochodowym.

§ 3 ust. (2) rozporządzenia.

Jeżeli z tytułu podatków od nieruchomości i dochodowego — zaległości nie istnieją, natomiast istnieją zaległości w pobieranych od tych podatków — dodatkach, dodatki te umarza się z urzędu, o ile pochodzą one z przepisów, dokonanych przed 1 kwietnia 1933 r. a figurują w księgach bierczych w dn. 31 marca 1935 r. i o ile ogólna suma w każdym z tych dodatków, przypadająca od poszczególnych płatników, nie przekracza sumy zł. 20.

Okólnik. Pod pojęcie dodatków, wymienionych w tym ustępie podpadają wyłącznie dodatki państwowe.

§ 3 ust. (3) rozporządzenia.

Niezależnie od przepisów ustępu (1) umarza się z urzędu pochodzące z okresów z przed 1 kwietnia 1933 r. opłaty za upomnienia, nieprzekraczające sumy zł. 3, które stały się zaległością w związku z tem, że naskutek doręczonego upomnienia — płatnik uiścił wymienione w niem zaległości, nie uiścił natomiast opłaty za samo upomnienie; umorzeniu z urzędu podlegają także wszelkie koszty egzekucyjne, które powstały w wyniku środków przymusowych, przedsięwziętych w celu ściągnięcia tych opłat za upomnienie.

Okólnik. Umorzeniu podlegają opłaty za upomnienia, doręczone przed 1. IV. 1933 r. powstałe przy egzekucji nie tylko podatków, wymienionych w § 1 lecz i innych należności skarbowych oraz należności obcych wierzycieli pod warunkiem, że należności te zostały opłacone przed dniem ogłoszenia rozporządzenia, a więc 30. III. 1935 r.

Ustawa z dnia 10 marca 1932 r.

o spłacie zaległości podatkowych oraz zaległych składek i opłat na rzecz niektórych publiczno-prawnych instytucyj ubezpieczeń

Art. 1. 1)) Upoważnia się Ministra Skarbu:

a) do odraczania i rozkładania na raty oraz do umarzania w części lub w całości zaległości w następujących państwowych podatkach wraz z wszelkiemi dodatkami państwowemi, samorządowemi i na

rzecz innych związków prawa publicznego : gruntowym, od nieruchomości, od placów budowlanych, przemysłowym, dochodowym, majątkowym, od kapitałów i rent, od lokali, od energji elektrycznej, od uboju, nadzwyczajnym podatku od niektórych zajęć zawodowych, wojskowym, od spadków i darowizn oraz w nadzwyczajnej daninie majątkowej i daninie lasowej;

b) do obniżania oraz umarzania kar za zwłokę, odsetek za odroczenie i kosztów egzekucyjnych, przypadających od zaległości, wymienionych w lit a) oraz grzywien i kar pieniężnych, nakładanych przez władze skarbowe w zakresie podatków, wymienionych również w lit. a);

c) do zamiany zaległości podatkowych, wymienionych w lit. a), na zobowiązania, których rodzaj i charakter ustala Minister Skarbu w drodze rozporządzeń;

d) do zaliczenia na żądanie płatnika na rachunek zaległości podatkowych, wymienionych w lit. a) wszelkiego rodzaju należności, przypadających podatnikom od Skarbu Państwa na warunkach, które określi rozporządzenie Ministra Skarbu.

2) Minister Skarbu władny jest przenosić w drodze rozporządzeń uprawnienia, wynikające z przepisów lit. a) i b) ustępu poprzedniego na podległe mu władze skarbowe w zakresie i pod warunkami przez siebie określonemi.

3) Rozporządzenia Ministra Skarbu określą bliżej tryb i warunki stosowania ulg, wymienionych w ust. 1 lit. a) i b), oraz ich zakres.

4) Uprawnienia, określone w ust. 1) i 3), przysłuwują Ministrowi Skarbu również w odniesieniu do zaległości w składkach z tytułu ubezpieczeń od ognia w instytucjach publiczno-prawnych.

Art. 2. 1) Upoważnia się Ministra Spraw Wewnętrznych do stosowania w porozumieniu z Ministrem Skarbu uprawnień, określonych w art. 1 ust. 1) i 3) — do zagłości w samoistnych daninach komunalnych.

2) Minister Spraw Wewnętrznych władny jest przenosić w porozumieniu z Ministrem Skarbu uprawnienia, określone w ust. 1), na wojewodów.

Art. 3. 1) Upoważnia się Ministra Opieki Społecznej do odraczania, rozkładania na raty i umarzania w części lub w całości, w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zaległych składek i opłat oraz odsetek, kar i grzywien na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych.

2) Minister Opieki Społecznej władny jest przenosić w porozumieniu z Ministrem Skarbu w drodze rozporządzeń uprawnienia, wynikające z ust. 1), na instytucje ubezpieczeń społecznych.

3) Rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, ustalą bliżej tryb i warunki stosowania ulg, wymienionych w ust. 1), oraz ich zakres.

4) Wszystkim zaległym składkom i opłatom na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych, których spłatę uregulowano w myśl przepisów ustawy niniejszej, przysługują do czasu całkowitego dokonania ich spłaty przywileje, przyznane składkom i opłatom na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych w postępowaniu egzekucyjnem i upadłościowem.

Art. 4. Okresu odroczenia na podstawie art. 1 ust. 1 lit. a) i ust. 4 oraz art. 2 nie wlicza się do czasokresu, w ciągu którego należności, wymienione w tych artykułach, korzystają w myśl obowiązujących przepisów z przywileju pierwszeństwa.

Art. 5. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej każdemu we właściwym mu zakresie działania.

Art. 6. Upoważnia się Ministra Skarbu do ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 291) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych ustawą niniejszą.

Art. 7. 1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2) Jednocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 15 marca 1924 r. o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 237).

Uwaga: Dla lepszej orjentacji naszych czytelników przytoczony wyżej tekst ustawy uzupełniliśmy postanowieniami, zawartemi w ustawie z dnia 26 marca 1935 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. z r. 1935 Nr. 27, poz. 202.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1935 r.

o ulgach w spłacie zaległości podatkowych

Na podstawie art. 1 i art. 5 ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 291) w brzmieniu ustawy z dnia 26 marca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 202) zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Przepisy rozporządzenia niniejszego stosuje się do zaległości w podatkach państwowych: gruntowym ,przemysłowym od obrotu ,dochodowym (dział 1) — od nieruchomości, od lokali, od placów budowlanych i wojskowych wraz z dodatkami państwowemi i samorządowemi.

(2) Zaległości podatkowe, wymienione w ust. (1) nazywane będą w dalszym ciągu rozporządzenia niniejszego zaległościami.

(3) Ulgi, określone w rozporządzeniu niniejszem, stosuje się w każdym podatku i w każdym okręgu wymiarowym odrębnie.

Okólnik. Ocena warunków i rozmiar ulg mają zastosowanie odrębnie do każdego podatku i nie są uzależnione od dotrzymania przez płatnika warunków w innych podatkach, lub nawet w tym samym podatku, przypisanym w innym urzędzie skarbowym.

Jeżeli taki sam podatek został w tym samym urzędzie skarbowym przypisany płatnikowi na kilku kontach księgi bierczej ,należy dla oceny zasadności i rozmiarów ulg wszystkie te konta traktować łącznie (np. podatek gruntowy za różne objekty ,figurujące oddzielnie w księgach bier-

czych; podatek przemysłowy od obrotu — od sklepu i pracowni i t. p.).

§ 2. (1) Ulgi, określone w rozporządzeniu niniejszem ,przysługują z urzędu osobom fizycznym, spadkom nieobjętym (wakującym) i spółkom jawnym, z następującemi zastrzeżeniami:

(1) płatnicy, przeciwko którym wszczęto przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego dochodzenie karne z powodu naruszenia przepisów ustaw o podatkach, wymienionych w ust. (1) § 1, zagrożonego karą pozbawienia wolności, z ulg przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem nie korzystają, wyjąwszy przypadki, gdy na skutek przeprowadzonego dochodzenia płatnik został uwolniony od odpowiedzialności karnej lub gdy dochodzenie zostało umorzone.

(2) płatnicy, którzy na podstawie § 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 listopoda 1933 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o ulgach w spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 731), pozbawieni zostali prawa do ulg określonych w tem rozporządzeniu ,korzystają z ulg wynikających z rozporządzenia niniejszego tylko pod warunkami ustalonemi w § 12;

(3) płatnicy posiadający ordynacje (fideikomisy), mogą uzyskać ulgi określone w rozporządzeniu niniejszem, w przypadkach gospodarczo uzasadnionych, w odniesieniu do wszystkich zaległości, bez względu na to, czy obciążają one tylko ordynacje ,czy też także prywatne majątki tych płatników — na indywidualne podania wnoszone do Ministerstwa Skarbu.

(2) Osoby, niewymienione w ust. (1), mogą uzyskać ulgi ,określone w rozporządzeniu niniejszem, w wypadkach gospodarczo-uzasadnionych, na podania wnoszone za pośrednictwem właściwych władz skarbowych do Ministerstwa Skarbu.

Okólnik. Płatnikowi, któremu nie przypisano podatku, ani w roku 1933-34, ani też w roku 1934-35, ulgi wogóle nie przysługują.

§ 3 (1) Płatnikowi, który w roku budżetowym 1934-35 uiścił conajmniej sumę, stanowiącą równowartość przypisanego mu w tym roku podatku (§ 1), a ogólna suma zaległości w tym podatku wyprowadzona na dzień 31 marca 1935 r. w porównaniu z ogólną sumą zaległości, wyprowadzoną na dzień 31 marca 1933 r.

(1) nie uległa zwiększeniu lub zmniejszyła się nie więcej niż o 25% — umarza się połowę zaległości w tym podatku pochodzących z okresów z przed 1 kwietnia 1933 roku, a uwidocznionych w księgach bierczych według stanu na dzień 31 marca 1935 r.

(2) zmniejszyła się więcej niż o 25% — umarza się całkowicie zaległości wymienione w pkt. 1).

Okólnik. Przy porównani uzaległości — bez znaczenia jest okoliczność, czy zaległość pozostaje bez zmiany lub uległa zmniejszeniu wskutek uiszczeń czy też odpisów.

(2) Płatnikowi ,któremu w roku budżetowym 1934-35 nie przypisano podatku (§ 1), a który jednakowoż posiada w tym podatku zaległości, pochodzące z okresów z przed 1 kwietnia 1933 r. umorzenia przewidziane w ust. (1) oraz ulgi określone w paragrafach następnych przysługują, o ile ogólna suma tych zaległości, wyprowadzona na dzień 31 marca 1935 r. w porównaniu z ogólną ich sumą, wyprowadzoną na dzień 31 marca 1933 r. wskutek dokonanych uiszczeń nie uległa zwiększeniu lub zmniejszyła się w stopniu przepisanym w ust. (1).

Okólnik. O ile po dokonaniu umorzenia następuje zniżenie lub uchylenie wymiaru w trybie odwoławczym, dotyczące kwot już umorzonych, należy obliczenie umorzenia poddać rewizji i odpowiednio sprostować, a więc wpierw uskutecznić odpis w związku, z rozstrzygnięciem odwołania, a następnie zastosować do ew. pozostałej zaległości postanowienia par. 3 rozporządzenia. Takie odpisy przeprowadzać należy w księgach bierczych tego roku, w którym następuje rewizja obliczenia umorzenia.

O ile chodzi o ustęp (2) par. 3 rozporządzenia, to przy ocenie wysokości umorzenia decydują wyłącznie **uiszczenia.** Warunek uiszczenia równowartości przepisów dla uzyskania ulg z § 3 ma zastosowanie jedynie do r. 1934-35. Wyjątek stanowią płatnicy podatku gruntowego w jednostkach zbiorowych, dla których warunek ten zastąpiony został obowiązkiem uiszczenia podatku gruntowego za r. 1934.

§ 4. (1) Zapłatę zaległości w podatku, pochodzących z okresów z przed 1 kwietnia 1933 r., które ulegają umorzeniu na podstawie § 3 oraz pochodzących z roku budżetowego 1933-34 ,odracza się do dnia 31 marca 1938 r., o ile płatnik uiścił w roku budżetowym 1934-35 równowartość przypisanego mu w tym roku podatku i w latach budżetowych 1935-36, 1936-37 i 1937-38 będzie dobrowolnie uiszczać przypisywany mu w tych latach podatek.

(2) Niedopełnienie warunków, określonych w ust. (1), powoduje natychmiastową wymagalność odroczonych zaległości wraz z odsetkami za czas od dnia 1 kwietnia 1934 r. oraz utratę prawa do dalszych ulg, wynikających z paragrafów następnych.

Okólnik. Warunek uiszczenia równowartości przepisów do uzyskania ulg z § 4 ma zastosowanie jedynie do r. 1934-35. Wyjątek stanowią płatnicy podatku gruntowego w jednostkach zbiorowych, dla których warunek ten zastąpiony został obowiązkiem uiszczenia podatku gruntowego za r. 1934.

§ 5. (1) Płatnikowi, który:

1a) w roku budżetowym 1934-35 uiścił przypisany mu w tym roku podatek, albo

b) w roku budżetowym 1934-35 uiścił, lub zgodnie z postanowieniami § 7, uiści równowartość przypisanego mu w tym roku podatku i zarazem, w przypadkach przewidzianych w § 8, uiści w terminie do dnia 31 marca 1936 r. zaległości powstałe w tym podatku w roku budżetowym 1934-35,

umarza się, niezależnie od umorzeń, przewidzianych w § 3 — 10% zaległości odroczonych w myśl § 4;

2) w latach budżetowych 1935-36, 1936-37 i 1937-38 uiści dobrowolnie podatek ,jaki mu w tych latach będzie przypisywany, umorzy się

w roku budżetowym	1935/36	15%
„ „ „	1936/37	20%
„ „ „	1937/38	25%

zaległości odroczonych w myśl § 4.

(2) prawo do umorzeń w poszczególnych latach budżetowych (ust. (1) pkt. 2) uzależnia się od nabycia

prawa do umorzenia w roku poprzedzającym.

(3) Podstawę umorzeń przewidzianych w ust. (1) stanowić będzie w każdym roku budżetowym suma zaległości, odroczona w myśl § 4.

(4) Umorzenia, przewidziane w ust. (1) dokonywane będą w ostatnim dniu każdego roku budżetowego 1935-36.

§ 6. (1) Odsetki i odsetki ulgowe, przypadające od zaległości odroczonych w myśl § 4, umarza się za czas od dnia ich powstania do dnia 31 marca 1934 r. włącznie.

(2) Odsetki i odsetki ulgowe, przypadające od tych zaległości za czas od dn. 1 kwietnia 1934 r., nie będą pobierane przez czas odroczenia, jeżeli dopełnione zostaną przez płatników warunki ,określone w § 4.

Okólnik: O ile zaległość na zasadzie § 4 została raz zakwalifikowana na odroczenie ,odsetki i odsetki ulgowe za czas od dnia ich powstania do 31. III. 1934 r. włącznie umarza się definitywnie, nawet gdyby następnie płatnik utracił prawo do dalszego odroczenia — W tym ostatnim wypadku będą pobierane odsetki tylko od 1. 4. 1934 r.

§ 7. (1) Płatnik, który w roku budżetowym 1934-35 nie uiścił sumy, stanowiącej równowartość przypisanego mu w tym roku podatku (§ 1), korzysta mimo to z ulg ,określonych w rozporządzeniu niniejszem, jeżeli brakująca do wysokości tej sumy różnica oraz przypadające od niej odsetki zostaną wyrównane, bądź w drodze egzekucji, bądź w drodze dobrowolnej wpłaty ,w terminie **do dnia 1 czerwca 1935r.** Uzyskana z tego tytułu suma zostanie zarachowana na pokrycie zaległości powstałych w tym podatku w r. 1934-35.

(2) Dla posiadaczy gospodarstw wiejskich, których główne zajęcie stanowi prowadzenie tych gospodarstw, termin uiszczenia różnicy wyznacza się na dzień 1 września 1935 r.

Okólnik: We wszystkich wypadkach, gdy wg. stanu na 31.III. 1935 r. równowartość przypisów, uskutecznionych w okresie r. 1934-35, nie została opłacona, różnica do tej równowartości podlega niezwłocznemu ściągnięciu.

W razie nieuiszczenia tej różnicy czy to dobrowolnie czy też w drodze egzekucji do dnia 1. 6. 1935 r., a o ile chodzi o posiadaczy gospodastw wiejskich, do 1. IX. 1935 r. przepisy omawianego rozporządzenia nie mają zastosowania i wszystkie zaległości stają się wymagalne.

§ 7 ust. (1) i (2) dotyczą tylko takich płatników, którzy w r. 1934-35 nie uiścili równowartości przypisów; z tego wynika, że płatnicy, którzy tę równowartość uiścili, nie mogą przez uskutecznienie dopłat w terminach ulgowych uzyskać roszczenia umorzeń (§ 3 ust. 1), jakie przyznano im wg. stanu na dzień 1. 4. 1935 r. Dla płatników ,których § 7 ust. (1) i (2) dotyczą, porównanie zaległości dla ustalenia zasadności i wysokości (§ 3) umorzenia odbywać się powinno po uwzględnieniu dopłat, uskutecznionych w terminach ulgowych.

(3) Przepisy ustępów poprzedzających mają odpowiednie zastosowanie do pokrycia zaległości w podatku, powstałych w roku budżetowym 1933-34, w tych wypadkach, gdy nie przypisano podatku w roku budżetowym 1934-35. Płatnik przez uiszczenie tych zaległości w terminach wyżej wskazanych **może** uzyskać prawo do odroczenia zaległości pochodzących z okresów z przed 1 kwietnia 1933 roku, przewidzianego w § 4, oraz do ulg, wynikających z paragrafów następnych, natomiast nie uzyskuje prawa do umorzeń przewidzianych w § 3.

Okólnik. Przepis ten pozostaje w ścisłym związku z przepisem ust. (2) § 3. W myśl tego ostatniego ,płatnikowi, któremu nie przypisano podatku w roku budżetowym 1934-35, umorzenia i inne ulgi przysługują wówczas tylko ,gdy zaległość w podatku wyprowadzona na dzień 31 marca 1935 r. w porównaniu z zaległością wyprowadzoną na dzień 31 marca 1933 r. **conajmniej nie uległa zwiększeniu.**

Wynika z tego, że o ile zaległość uległa zwiększeniu, płatnik niekorzysta z żadnych ulg (t. zn. ani z umorzenia, ani z odroczenia). Wypadki takie mogą w praktyce zachodzić wówczas, gdy płatnik nie pokrył przypisanego mu w r. 1933-34 podatku. W celu umożliwienia takiemu płatnikowi korzystania przynajmniej z odroczenia zaległości — § 7 ust. (3) zezwala mu na uiszczenie w terminie ulgowym — zaległości w podatku przypisanym w roku budżetowym 1933-34. Zwraca się jednakowoż szczególną uwagę na to, że przez taką dopłatę płatnik może uzyskać tylko odroczenie zaległości, nie nabywa natomiast prawa do umorzeń, prze widzianych w ust. (1) § 3. — Prawo do tych umorzeń ma płatnik, któremu nie przypisa no podatku w roku budżetowym 1934-35, tylko wówczas, o ile przez wypłaty dokonane w okresie do dnia 31 marca 1935 r. pokrył równowartość przypisanego mu w r. 1933-34 podatku lub zmniejszył swe zaległości, pochodzące z okresów z przed 1 kwietnia 1933 r .o procent wymagany w ust. (1) § 3.

§ 8. Płatnikowi, który pomimo uiszczenia w roku budżetowym 1934-35 lub w terminach przewidzianych w § 7 równowartości przypisanego mu w tym roku podatku, posiada powstałe w tym roku zaległości, zezwala na spłatę ich w terminie do dnia 31 marca 1936 roku z odsetkami ulgowemi za czas od dnia powstania tych zaległości.

Okólnik. Istnienie zaległości z przypisów r. 1934-35 mimo uiszczenia ich równowartości zachodzi wówczas, gdy wpłaty w r. 1934-35 były zarachowane na przypisy z lat poprzednich.

Takie zaległości nie podlegają egzekucji aż do 31. III. 1936 r. o ile rozumie się płatnik dotrzyma wszystkie warunki, przewidziane w rozporządzeniu.

§ 9. Wpłaty na poczet zaległości odroczonych w myśl § 4, dokonywane w okresie odroczenia, powodują pokrycie zaległości w stosunku:

w roku budżetowym	1935/36	250%
„ „ „	1936/37	200%
„ „ „	1937/38	150%

dokonanej każdorazowo wpłaty oraz umorzenie odsetek, przypadających od pokrytych w ten sposób zaległości.

§ 10. (1) Wpłaty, o których mowa w § 9, mogą być dokonywane gotówką i obligacjami pożyczki 6% pożyczki wewnętrznej (narodowej) i 5% pożyczki konwersyjnej z 1924 r.

(2) Obligacje 6% pożyczki wewnętrznej (narodowej) i 5%-wej pożyczki konwersyjnej z 1924 r. będą przyjmowane według ich wartości imiennej od wszystkich ich właścicieli. Za właścicieli pożyczki obligacji narodowej uważa się pierwonabywców tych obligacyj oraz osoby, które otrzymały te obligacje na zasadzie przelewu dokonanego za zgodą Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej na zasadzie § 3 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 maja 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47 poz. 416).

§ 11. (1) Ilekroć przepisy rozporządzenia niniejszego uzależniają uzyskanie ulg od uiszczenia w roku budżetowym 1934/35 sumy, stanowiącej równowartość przypisanego w tym roku podatku, rozumie się przez to co następuje:

1) „podatek przypisany" stanowi ogólna suma wymierzonego podatku łącznie z dodatkami, zmniejszona o dokonane odpisy, dotyczącego tegoż wymiaru;

Okólnik. Uwzględnia się odpisy uskutecznione wyłącznie w r. 1934/35 oraz w terminach ulgowych, przewidzianych w § 7. W wypadkach nierozstrzygnięcia do tego czasu może nastąpić jedynie ewentualne ograniczenie egzekucji należności na ogólnych zasadach.

(2) przy ustalaniu równowartości uiszczeń bierze się pod uwagę wszelkie wpłaty dokonane w gotówce, w świadczeniach w naturze i w papierach wartościowych, któremi w myśl obowiązujących przepisów można spłacać należności podatkowe, oraz w kompensacjach, o których mowa w § 2 art. 103 ordynacji podatkowej — bądź dobrowolnie, bądź w drodze egzekucji, z wyłączeniem wpłat, zaliczonych na odsetki, odsetki ulgowe i koszty egzekucji oraz wpłat, zużytych na pokrycie zaliczek na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1934 i 1935.

(2) Ilekroć przepisy rozporządzenia niniejszego uzależniają uzyskanie ulg od dobrowolnego uiszczenia należności, rozumie się przez to wpłaty, dokonane przez płatnika przed upływem terminu, oznaczonego w doręczonem mu upomnieniu. W przypadkach szczególnie uzasadnionych przysługuje dyrektorowi izby skarbowej prawo przywrócenia lub przedłużenia powyższego terminu.

(3) Jeżeli po zastosowaniu ulg określonych w rozporządzeniu niniejszem wymiar podatków za jeden z okresów poprzedzających dzień 1 kwietnia 1933 r. na skutek odwołania, ulegnie zmianie, właściwa władza skarbowa, podda przyznane ulgi rewizji i zastosuje je w takim rozmiarze jaki będzie odpowiadał zmienionemu stanowi faktycznemu.

Okólnik. O ile po dokonaniu umorzenia w myśl rozporządzenia następuje zniżenie lub uchylenie wymiaru w trybie odwoławczym, dotyczące kwot już umorzonych, należy obliczenie umorzenia poddać rewizji i odpowiednio sprostować, a więc wpierw uskutecznić odpis w związku z rozstrzygnięciem odwołania a następnie zastosować do ew. pozostałej zaległości postanowienia § 3 rozp. Takie odpisy przeprowadzać należy w księgach bierczych tego roku, w którym następuje rewizja obliczenia umorzenia.

§ 12. Płatnikom, wymienionym w pkt. 2 ust. (1) § 2, którzy w terminie do dnia 1 czerwca 1935 r. wpłacą w gotówce sumę odpowiadającą równowartości przypisanym im w okresie od 1 kwietnia 1932 r. do 31 marca 1935 r. wszystkich podatków wymienionych w § i ust. (1), z dodatkami państwowemi i samorządowemi oraz z przypadającemi odsetkami i kosztami egzekucji, przyznaje się w odniesieniu do zaległości, pochodzących z okresów z przed 1-go kwietnia 1932 r. ulgi określone w rozporządzeniu niniejszem, z tą różnicą, że ilekroć w rozporządzeniu tem powołana jest data 31 marca lub 1 kwietnia 1933 r. zastępuje się ją datą 31 marca lub 1 kwietnia 1932 r.

§ 13. (1) Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 listopada 1933 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych o ulgach w spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 731), zmienionego rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 września 1934 r., wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych (Dz. U. R. P. Nr. 89 poz. 816). Przepisy rozporządzenia niniejszego będą jednak stosowane tylko wobec tych płatników, którzy zrezygnują zupełnie z ulg przyznanych im wspomnianemi wyżej rozporządzeniami i o rezygnacji tej oraz o chęci korzystania z ulg, określonych w rozporządzeniu niniejszem, zawiadomią pisemnie właściwą władzę skarbową *w terminie do dnia 15 maja 1935 r.* Płatnicy, którzy wybiorą ulgi, nie będą mogli następnie prosić o przywrócenie prawa do korzystania z ulg, określonych w rozporządzeniu na wstępie wymienionych.

Okólnik. § 13 ust. (1) dotyczy płatników, którym udzielone zostały ulgi na podstawie powołanych tam przepisów.

Płatnikom, którzy uzyskali ulgi na podstawie innych przepisów (Ordynacja Podatkowa, rozp. Min. Sk. z dn. 13/VIII—1931 r. Dz. U. R. Nr. 77, poz. 613 i t. p.), zasadniczo zastosować należy ulgi przewidziane obecnie w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 15/IV 1935 r. — z urzędu, jako ulgi dalej idące. Płatnicy ci jednak mogą zgłosić chęć korzystania nadal z ulg poprzednio im przyznanych, o ile są dla nich korzystniejsze niż te, które miałyby być zastosowane obecnie.

Inne zarządzenia podane w okólniku:

W celu ułatwienia orjentacji i szybkiego informowania zgłaszających się płatników o wysokości niezbędnych dla uzyskania zawieszenia dopłat jak również sprawnego aktualizowania tytułów wykonawczych, pożądanem jest przy zamykaniu ksiąg bierczych wynotować na marginesie odnośnego konta najniższą kwotę, jaka w tym celu musi być tytułem danego podatku uiszczona.

Drugim i ostatnim warunkiem uzyskania i utrzymania w mocy nadal odroczenia płatności zaległości — jest dobrowolne płacenie w latach bu-

dżetowych 1935/36, 1936/37, 1937/38 przypisów (netto), dokonanych w tych latach (niezależnie jakiego okresu wymiarowego dotyczą).

O ile płatnik należności tych dobrowolnie nie ureguluje, najdalej w terminie oznaczonym w upomnieniu egzekucyjnem, traci odroczenie i zaległości w danym podatku staje się natychmiast wymagalną bez względu na to, jakiego okresu wymiarowego dotyczy.

(2) Płatnicy, których zaległości podatkowe, pochodzące z przypisów dokonanych przed 1 kwietnia 1933 r. zostały umorzone na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 marca 1935 r. o ulgach w spłacie zaległości podatkowych (Dz. U. R. P. Nr. 22 poz. 135), korzystają w odniesieniu do zaległości, powstałych w latach budżetowych 1933/34, 1934/35 z ulg przewidzianych w rozporządzeniu niniejszem, na warunkach w niem ustalonych.

(3) O ile chodzi o zaległości w podatku gruntowym, pobieranym od jednostek zbiorowych, warunek „uiszczenia w roku budżetowym 1934/35 równowartości przypisanego w tym roku podatku" zastępuje się warunkiem uiszczenia w roku budżetowym 1934/35 sumy podatku wymierzonego za rok 1934.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uwaga: Dla większej wyrazistości podaliśmy pod tekstem poszczególnych §§ rozporządzenia — wyjaśnienia Ministerstwa Skarbu, podane w okólniku.

Rozporządzenie Ministra Skarbu zostało ogłoszone w Dz. U. R. P. z r. 1935 Nr. 29 poz. 225.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 17 kwietnia 1935 r. L. D. 15444/I/35, w sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 20 kwietnia 1935 r. Nr. 11 poz. 273.

Rzemieślniczy Samorząd Gospodarczy a ustawa o ulgach w spłacie zaległości podatkowych

Zgodnie z zapowiedzią, podaną do wiadomości naszych czytelników w Nr. 17/35 r. „Rzemiosła" — umieściliśmy w numerze dzisiejszym treść ustawy z dnia 26 marca 1935 r. oraz rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1935 r. łącznie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 17 kwietnia 1935 r. LDV. 15444/I/35 w sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych.

Celem bliższego zapoznania z powyższemi przepisami prawnemi i zarządzeniami ministerjalnemi przytaczamy co następuje:

I Podział płatników na grupy:

Ustawa a w szczególności rozporządzenie Ministerstwa Skarbu dzieli płatników, którzy mogą korzystać z odnośnych ulg, na cztery zasadnicze grupy:

1) osoby fizyczne, spadki nieobjęte (wakujące) i spółki jawne, które, w pewnych zgóry określonych warunkach, korzystają z ulg mechanicznie — z urzędu, t. j. bez składania podań;

2) osoby prawne: spółdzielnie, spółki komandytowe, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjne, które mogą korzystać z ulg, jednak nie inaczej, jak tylko na podania, uzasadnione względami gospodarczemi, wnoszonemi za pośrednictwem właściwych władz skarbowych — do Ministerstwa Skarbu (a zatem ulgi warunkowe — indywidualne);

3) osoby, wymienione w ust. (1) p. p. 1 i 2 § 2 rozporządzenia Ministra Skarbu, którym bądź wytoczone zostały dochodzenia karne z powodu naruszenia przepisów ustaw o podatkach zagrożonego karą pozbawienia wolności, **o ile zostali oni uwolnieni od odpowiedzialności karnej lub wszczęte w stosunku do nich dochodzenia zostały umorzone;**

4) osoby, uznane za płatników jawnej złej woli (§ 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 listopada 1933 r. — Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 731). Osoby tu wymienione są jednak ograniczone w ulgach i mogą z nich korzystać pod pewnemi warunkami, określonemi w § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1935 r.

Uwaga: Z powyższego wynikałoby: a) że porównywując przepisy § 2 ust. (1) p. 2 rozporządzenia z przepisami § 12 — w § 12 zaszła omyłka, gdyż **zamiast w p. 1,** powinnoby być podane **w pkt. 2** ust. (1) § 2, b) że za płatnika jawnej złej woli należałoby uznać tych płatników, którzy w swoim czasie otrzymali od właściwych władz skarbowych zawiadomienia na złożone podania o ulgi — o ich odmownem załatwieniu z przytoczeniem § 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25 listopada 1933 r. — Inni płatnicy, którzy może i dotychczas figurują na listach płatników jawnej złej woli — lecz nie otrzymali właściwego zawiadomienia (§ 10) na wniesione podania — **zdawałoby się** mogą korzystać z odpowiednich ulg, przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1935 r.

Podział na przytoczone powyżej grupy należy w zasadzie uznać za słuszny i moralny. Nadto, o ile chodzi o płatników grupy pierwszej, to zrównanie spółek jawnych z osobami fizycznemi również jest uzasadniony.

Spółki jawne, które na mocy art. 5 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. Kodeks Handlowy (Dz. U. R. P. z r. 1934 Nr. 57, poz. 502) są spółkami handlowemi a zarazem kupcami rejestrowymi, prowadzącymi przedsiębiorstwa zarobkowe w większym rozmiarze obowiązane są podać do rejestru handlowego nazwiska wszystkich spólników, którzy całym swym majątkiem odpowiadają na zobowiązania spółki jawnej (art. 75 — 142 kodeksu handlowego) — odmiennie od spółek komandytowych, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnych, do których powyższe postanowienia kodeksu Handlowego nie mają zastosowania, a więc z tego powodu stają się one spółkami bezimiennemi i odpowiadają za swe zobowiązania tylko bądź do wysokości udziałów, bądź kapitału zakładowego.

Zadaniem nieco zawiłem jest

dokładne ustalenie, kiedy i w jakich warunkach mogą odnośne płatnicy korzystać z przysługujących im ulg w spłacie zaległości podatkowych.

Kwestja ta ma pierwszorzędne znaczenie tak dla Skarbu Państwa, jak i płatnika. Postaramy się więc sprawę powyższą nieco uprzystępnić.

II. W jakich podatkach przyznano ulgi.

Ulgi stosuje się do zaległości w podatkach państwowych: gruntowym, przemysłowym od obrotu, dochodowym (dział I), od nieruchomości, od lokali, od placów budowlanych i wojskowych wraz z dodatkami państwowemi i samorządowemi.

Uwaga: Nie stosuje się więc ulg do zaległości, powstałych z tytułu: świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych, podatku dochodowego z działu II, nadzwyczajnego podatku od niektórych zajęć zawodowych, podatku od kapitałów i rent, podatku od energji elektrycznej, podatku od uboju i podatków zniesionych, a w ich liczbie i podatku majątkowego.

III. Ulgi stosują się do każdego podatku osobno.

Ocena warunków i rozmiar ulg mają zastosowanie odrędnie od każdego podatku i nie są one uzależnione od dotrzymania przez płatnika warunków w innych podatkach lub nawet w tym samym podatku, przypisanym w innym urzędzie skarbowym.

IV. Warunki i rozmiary definitywnego umorzenia zaległości, pochodzących z okresów z przed 1 kwietnia.

Przykład 1. — § 3 ust. (1) pkt. 1.

Płatnik zaległ w podatku przemysłowym w dn. 31. III. 1933 r.	zł. 400
w roku budżetowym 1933 — 34 przypisano mu podatek od obrotu	zł. 300
a w roku budżetowym 1934-35	zł. 400
Razem	zł. 1100

Płatnik uiścił: w r. 1933-34 — zł. 400 a w roku 1934-35 zł. 200, w tymże roku odpisano mu zł. 150,	
razem	zł. 750

zaległość w dniu 31.III 1935 zł. 350; zaległość w dn. 31.III. 35 r. w stosunku do sumy zaległości z dn. 31. III. 33 r. zmniejszyły się o zł. 50, t. j. o 12% — umarza się zaległość (50%), t. j. zł. 200.

Przykład 2, — § 3 ust. (1) pkt. 2 rozporządzenia

Inny płatnik, któremu uskuteczniono wymiar w tym samych kwotach i który zalegał w takiej samej sumie w dn. 31. III. 1933 r. t. j. zł. 400 (wymiar 300 + 400) t. j. zł. 700 uiścił: w roku budżetowym 1933 zł. 400, a w roku 1934-35 — 300 i odpisano mu zł. 200, a nadto wpłacił na poczet zaliczki na podatek obrotowy za r. 1934 zł. 100 —900. Zaległość na dz. 31. III. 1935 r. zł. 200 zmniejszyła się o 50% — umarza się (100%), t. j. zł. 200.

Uwaga: wpłaconych zł. 100 w roku budżetowym 1934-35 na poczet zaliczek na podatek przemysłowy od obrotu za rok 1934 — nie dolicza się do sumy wpłat w ciągu 1934-35 (§ 11 ust. (1) pkt. 2 rozporządzenia).

Przykład 3, — § 3 ust. (2) pkt. 2 rozporządzenia

Płatnik, któremu nieprzypisano w roku budżetowym 1934-35 podatku — zalegał jednak w podatku dochodowym (dział I) w dn. 31. III. 1933 r. — zł. 500; w roku budżetowym 1933-34 przypisano mu zł. 1000. Razem zł. 1500; płatnik w okresie od 1. 4. 1933 r. do 31. III. 1935 r. uiścił w gotówce zł. 1000 i umorzono mu zł. 300.— Bierze się w tym wypadku tylko wpłaty gotówkowe, t. j. zł. 1000. Zaległość w dn. 31. III. 1935 r. — zł. 500, czyli w porównaniu do zaległości z dn. 31. III. 1933 r. — powstaje bez zmiany — umarza się (50%) zł. 250. Różnica przykładu 3 z przykładem 2 polega na tem, że w przykładzie 3 umorzeń nie bierze się pod uwagę t. j. w tym wypadku umorzono mniej od przykładu 2 o zł. 250.

Do § 7 ust. (1) rozporządzenia

Przypominamy, że płatnik, który w roku 1934-35 nie uiścił sumy, stanowiącej równowartość przypisanego mu w tym roku podatku, korzysta mimo to z ulg, określonych w rozporządzeniu, jeżeli brakująca do wysokości tej sumy różnica oraz przypadające od niej odsetki zostaną wyrównane bądź w drodze dobrowolnej wpłaty, bądź w drodze egzekucji, w terminie **do dnia 1 czerwca 1935 r.**

Dla posiadaczy gospodarstw wiejskich, których główne zajęcie stanowi prowadzenie tych gospodarstw, termin uiszczenia różnicy wyznacza się **na dzień 1 września 1935 r.**

Do § 13 ust. (1) rozporządzenia

Płatnicy, którzy korzystają z ulg, przyznanych im na mocy rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25 listopada 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 731), obecnie chcą korzystać z ulg, wynikających z rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 15. 4. 1935 r. — winni są o tem zawiadomić właściwe władze skarbowe w terminie **do dnia 15 maja 1935 r.**

Nie przytaczamy na razie innych przykładów, gdyż byłby to temat niewyczerpany, do którego prawdopodobnie w przyszłości powrócimy. — Podaliśmy przykłady mniej skomplikowane a najczęściej spotykające się. — Również zwróciliśmy uwagę na najbliższe terminy, które powinny być odpowiednio wyzyskane dla otrzymania ulg. —**Terminy te wskazaliśmy wyżej — 15 maja i czerwca 1935 r.**

Uwagi ogólne.

Po szczegółowem zapoznaniu się z przytoczonemi wyżej przepisami każdy płatnik przyjdzie do wniosku, że Ministerstwo Skarbu, wychodząc ze słusznych i sprawiedliwych założeń, wyraźnie zmierza do:

a) zlikwidowania zaległości podatkowych w sposób najbardziej dogodny i nieuciążliwy dla płatników, którzy płacili lub płacić będą w najbliższym już czasie podatki terminowo;

b) pokrycia zaległości nawet znacznych — wpłatami stosunkowo niewielkiemi, a w szczególności w bieżącym roku budżetowym 1935-36;

c) zachęcenia płatników do ter-

minowego uiszczania podatków bieżących;

d) wpojenia w płatników przekonania, że skończył się już obecnie okres tolerowania zaległości, przypadających od płatników nielojalnych w stosunku do Skarbu Państwa.

Ta wyraźna i wysoce moralna polityka Pana Ministra Skarbu powinna znaleźć w pośród wszystkich obywateli-płatników głęboki oddźwięk i należyte zrozumienie poczynań Rządu w dobie przeżywanego jeszcze kryzysu. W związku ze sprawą ulg w spłacie zaległości podatkowych — Rzemieślniczy Samorząd Gospodarczy uważałby jednak za słuszne i celowe, zarówno w interesie Skarbu Państwa jak i płatników, aby Ministerstwo Skarbu, z uwagi na utrzymanie tak dobrze zapoczątkowanej a wysoce moralnej linji postępowania, zechciało zwrócić uwagę ,podwładnym urzędom skarbowym na przestrzeganie następujących zasad:

1) aby uprawnienia Samorządu Gospodarczego w zakresie ustawodawstwa podatkowego były przez władze skarbowe I instancji w całości przestrzegane;

2) aby władze skarbowe dążyły obecnie do wymiarów realnych odpowiadających rzeczywistości— prawdzie materjalnej;

3) aby zaległe odwołania jaknajrychlej zostały rozpatrzone — zarówno powstające w kompetencji urzędów skarbowych(do zł. 300), jak i komisjach (Sekcjach) odwoławczych;

4) aby płatnicy-rzemieślnicy mogli uzyskiwać w urzędach skarbowych — w odpowiednim czasie informacje o stanie ich kont podatkowych, figurujących w księgach bierczych na dzień 31 marca 1935 r. — Aczkolwiek zdajemy sobie sprawę z tego, że stosunkowo niewielka ilość płatników-rzemieślników będzie korzystać z ulg o spłacie zaległości podatkowych, gdyż rzemieślnicy uiszczają podatki wyjątkowo w terminach ustawowych, to jednak pewna ilość rzemieślników korzystać będzie z dobrodziejstw odnośnej ustawy.

Z uwagi na to, Izby Rzemieślnicze z całą pewnością poczynią w tym względzie odpowiednie starania, aby lojalny płatnik-rzemieślnik uzyskał te ulgi, które mu się słusznie należą. — Wskazanem więc jest, aby zawodowa prasa rzemieślnicza w sprawach, o których wyżej mowa, podawała stale i informowała swych czytelników.

Nie poruszamy tutaj ulg, które przysługują płatnikom, wymienionym w § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 15 kwietnia 1925 r., aczkolwiek ulgi te są znacznie ograniczone w stosunku do płatników, wywiązujących się należycie ze swych obowiązków podatkowych.

Jesteśmy pewni, że wśród rzemieślników niema płatników jawnej złej woli, o której mówi § 10 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. z r. 1933 Nr. 94, poz 7.31).

Jak to mieliśmy sposobność stwierdzić — na terenie, np. Izby Skarbowej w Poznaniu, niema ani jednego płatnika - rzemieślnika jawnej złej woli.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 11 kwietnia 1935 r., LDV. 44217/4/34

w sprawie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na 1935 r. dla przedsiębiorstw budowlanych

Do wszystkich Izb Skarbowych, Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego oraz wszystkich Urzędów Skarbowych.

Ministerstwo Skarbu z mocy art. 39 ustawy o państwowym podatku przemysłowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 76 poz. 716) zezwala bez składania podań, na prowadzenie w 1935 roku **przedsiębiorstw budowlanych, prowadzących prawidłowe księgi handlowe,** na podstawie świadectw przemysłowych kategorji odpowiadającej nie ogólnej, t. j. największej (§ 61 rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy) lecz **średniej rocznej liczbie zatrudnionych robotników.**

Przedsiębiorstwa budowlane istniejące już w 1934 r. i chcące korzystać z powyższej ulgi **winny dopłacić do 15 maja 1935 r.** różnicę między ceną posiadanego świadectwa przemysłowego kategorji odpowiadającej średniej rocznej liczbie robotników zatrudnionych w 1934 r.

Przedsiębiorstwa budowlane powstałe dopiero w 1935 r. mogą korzystać z ulgi, o ile wykupią na 1935 rok świadectwa przemysłowe kategorji odpowiadającej ilości robotników zatrudnionych w pierwszym miesiącu po uruchomieniu przedsiębiorstwa, przyczem nie dotyczy tych przedsiębiorstw termin na wykupienie świadectw przemysłowych, oznaczony wyżej dla przedsiębiorstw istniejących już w 1934 r. (15 maja 1935 r.)

O ile okaże się, że średnia roczna liczba robotników zatrudnionych w 1935 r. przewyższa taką średnią z roku ubiegłego, w przedsiębiorstwach zaś powstałych dopiero w 1935 r. liczbę robotników zatrudnionych w pierwszym miesiącu istnienia tego przedsiębiorstwa, czyli, że wykupione świadectwo przemysłowe jest niewystarczające, przedsiębiorstwo to winno z końcem 1935 r. a nie później, jak **do dnia 15 stycznia 1936 r.** uiścić dopłatę do ceny właściwego, w myśl ustępu pierwszego niniejszego okólnika, świadectwa przemysłowego.

Równocześnie Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że średnią roczną liczbę zatrudnionych robotników należy obliczać na podstawie list płacy i uzyskuje się ją z podziału **przez 200 (dwieście)** ogólnej ilości przepracowanych dniówek w ciągu roku, t. j. robotniko-dni (patrz przykład 1).

W wypadku, gdyby przedsiębiorstwo budowlane nie było czynne cały rok, lecz tylko w ciągu kilku miesięcy, należy, szukając średniej rocznej ilości robotników zatrudnionych w tem przedsiębiorstwie, obliczyć ilość robotniko-dni w stosunku rocznym i tak otrzymany rezultat dopiero podzielić przez 200 (patrz przykład 2).

Celem sprawdzenia, czy przedsiębiorstwa budowlane zastosowały się do przepisów niniejszego okólnika przy nabywaniu świadectw przemysłowych na r. 1935, Urzędy Skarbowe winny przeprowadzić lustrację tych przedsiębiorstw, przyczem w wypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości (niedopłacenie do ceny świadectwa przemysłowego przypadającego

według średniej ilości robotników w r. 1934 w terminie do 15 maja 1935 r. i t. p.) — przedsiębiorstwo takie traci prawo do niniejszej ulgi i przeciwko niemu winno być niezwłocznie wszczęte postępowanie karne z art. 181 Ordynacji Podatkowej.

Przykład 1.

Przedsiębiorstwo budowlane w poszczególnych miesiącach 1934 r. zatrudniało:

w m-cu styczniu — 4 robotników przy dniach pracy — 100 robotniko-dni;

w m-cu lutym — 4 robotników przy 25 dniach pracy — 100 robotniko-dni;

w m-cu marcu — 12 robotników przy 25 dniach pracy — 300 robotniko-dni;

w m-cu kwietniu 50 robotników przy 25 dniach pracy 1250 robotniko-dni;

w m-cu maju — 100 robotników przy 25 dniach pracy — 2500 robotniko-dni;

w m-cu czerwcu — 150 robotników przy 25 dniach pracy 3750 robotniko-dni;

w m-cu lipcu — 280 robotników przy 25 dniach pracy — 7.000 robotniko-dni;

w m-cu sierpniu — 400 robotników przy 25 dniach pracy — 10.000 robotniko-dni;

w m-cu wrześniu — 600 robotników przy 25 dniach pracy — 15000 robotniko-dni;

w m-cu październiku — 500 robotników przy 25 dniach pracy — 12.500 robotniko-dni;

w m-cu listopadzie — 200 robotników przy 25 dniach pracy — 5.000 robotniko-dni;

w m-cu grudniu — 100 robotników przy 25 dniach pracy 2500 robotniko-dni.

Razem w ciągu roku 2400 robotników × 25 dni = 60.000 robotniko-dni, która to suma podzielona przez 200 daje, jako średnią liczbę zatrudnionych robotników 300, a zatem przedsiębiorstwo w 1935 r. może być, w myśl niniejszego okólnika, prowadzone na podstawie świadectwa przemysłowego kategorji III przemysłowej, zamiast kategorji II przemysłowej.

Przykład 2.

Przedsiębiorstwo budowlane w 1934 r. zatrudniało:

w m-cu maju 300 robotników przy 25 dniach pracy 7.500 robotniko-dni;

w m-cu czerwcu 400 robotników przy 25 dniach pracy 10.000 robotniko-dni;

w m-cu lipcu 1200 robotników przy 25 dniach pracy — 30000 robotniko-dni;

w m-cu sierpniu 700 robotników przy 25 dniach pracy 17.500 robotniko-dni.

Razem w ciągu 4 miesięcy 2600 robotników ×25 dni = 65.000 robotniko-dni, a w ciągu roku: 65.000 × 3 = 195.000 robotniko-dni, która to suma będąc podzieloną przez 200 daje, jako średnią roczną liczbę zatrdunionych robotników 975, a zatem przedsiębiorstwo to w 1935 r. może być w myśl okólnika, prowadzone na podstawie świadectwa przemysłowego kategorji II przemysłowej, zamiast kategorji I przemysłowej.

(—) **W. Staniszewski**
Podsekretarz Stanu.

(Dziennik Urzędowy Ministerstwa Skarbu z dnia 20 kwietnia 1935 r. Nr. 11, poz. 271).

Podatek od lokali

W ostatniej chwili dowiadujemy się, że przedstawiona przez Związek Izb Rzemieślniczych R. P. sprawa pobierania podatku od lokali od specjalnie urządzonych budynków, w których się mieszczą wyłącznie zakłady rzemieślnicze, jak np. piekarnie, masarnie, kuźnie i t. p., została definitywnie rozstrzygnięta w myśl postulatów Związku przez Ministerstwo Skarbu i odpowiedni okólnik ukaże się w jednym z najbliższych numerów Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu.

Powyższa sprawa najwięcej jest aktualna na terenie województwa poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego.

Regulamin

egzaminacyjny dla komisji do stwierdzenia kwalifikacji samodzielnego kucia koni, powołanej przez Izbę Rzemieślniczą w Łucku na mocy p. 4 ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22. III. 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych osób trudniących się samodzielnie kuciem koni (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 334) oraz § 27 Rozp. wykon. Min. Rolnictwa z 1. X. 28 (Dz. U. Rz. P. Nr. 92, poz. 807) uchwalony na plenarnem Posiedzeniu Radców Izby w dniu 7. XI. 1934 r.

§ 1.

Do składania egzaminu przed Komisją egzaminacyjną w zawodzie kucia koni mogą być dopuszczone osoby, które:

a) ukończyły conajmniej 20 lat życia;

b) złożyły egzamin na czeladnika kowalskiego;

c) odbyły w charakterze czeladnika kowalskiego przynajmniej jednoroczną praktykę u kowala, uprawnionego do samodzielnego wykonywania zawodu kucia koni.

§ 2.

Kandydaci składają podania o dopuszczenie do egzaminu do Prezesa Zarządu Izby Rzemieślniczej w Łucku.

Do podania winny być dołączone:

a) świadectwo urodzenia;

b) świadectwo złożenia egzaminu na czeladnika kowalskiego;

c) świadectwo odbytej praktyki, wymienionej w pkt. c) § 1.;

d) własnoręcznie pisany życiorys;

e) dowód wpłaconej taksy egzaminacyjnej w sumie zł. 60.

§ 3.

Do komisji należą:

1) wojewódzki lekarz weterynaryjny lub inny powiatowy lekarz weterynaryjny, wyznaczony przez Wojewodę jako przewodniczący;

2) przedstawiciel Izby Rolnej;

3) przedstawiciel Izby Rzemieślniczej, którym winien być kowal, uprawniony do samodzielnego wykonywania zawodu kucia koni;

4) wojskowy lekarz weterynaryjny, wyznaczony przez dowódcę okręgu korpusu.

§ 4.

Komisja egzaminacyjna będzie powoływana w miarę potrzeby. Termin rozpoczęcia i miejsce odbycia egzaminu Wojewoda ogłasza w Dzienniku Wojewódzkim o czem przewodniczący zawiadamia komisję egzaminacyjną oraz kandydatów, którzy zgłosili się do egzaminu.

§ 5.

Egzamin obejmuje część teoretyczną i praktyczną. W części teoretycznej egzaminu kandydat winien wykazać dostateczną znajomość następujących przedmiotów:

1) ogólne pojęcie o budowie konia;

2) budowa dolnej kończyny i jej czynności;

a) kość kopytowa, strzałkowa, koronowa, pęcinowa, nadpęcinowa, kości rysikowe, trzeszczkowe;

b) wiązadła, stawy, ścięgna;

c) chrząstka kopytowa, strzałka gąbczasta;

d) części mięsne, naczynia i nerwy;

e) puszka rogowa, narastanie rogu, zużywanie się rogu, własności rogu;

f) mechanika kopyta, wpływ terenu na kopyta niepodkute;

g) podstawy kończyn, prawidłowe i nieprawidłowe;

h) wpływ postawy końskiej na ukształtowanie kopyt,

i) praca kopyta, chody prawidłowe i nieprawidłowe;

j) kopyta prawidłowe i nieprawidłowe;

3) Materjał i narzędzia podkuwania:

a) żelazo, stal, węgiel, koks, węgiel drzewny;

b) podkowa, podkowa typu wojskowego, rodzaje podków (dla koni pociągowych, ciężarowych, wyścigowych — letnie i zimowe), podkowa prawidłowa, jej wymiary, podkowa muła, półfabrykat, podkowa fabryczna, wyrób podkowy ze starego żelaza;

c) podkowaki, hacele, płytki stalowe, zębce;

d) narzędzia podkownicze.

4) Racjonalne urządzenie kuźni i paleniska.

Dok. nast.

Prenumerata: kwartalnie zł. 2.40, półrocznie zł. 4.80, rocznie 9.60.
Ceny ogłoszeń: 1/1 strony — zł. 300, 1/2 — zł. 160, 1/4 — zł. 85, 1/8 — zł. 45, 1/16 — zł. 22.50

Wydawca: Związek Izb Rzemieślniczych R. P. **Redaktor: WŁADYSŁAW GINDRICH**

Druk. „Współczesna", Sp. z o. o., Szpitalna 10.